

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Aglomeracja konińska – współpraca JST kluczem do nowoczesnego rozwoju gospodarczego”
jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA ENERGIĄ OBSZARU FUNKCJONALNEGO AGLOMERACJI KONIŃSKIEJ

Konin 2015

Zadanie realizowane przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej przyznanych w ramach „Konkursu na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych” ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju)

**Strategia realizowane
na zlecenie:**

Starostwo Powiatowe w Koninie

Aleje 1 Maja 9

62-510 Konin

(Lider projektu „Aglomeracja konińska – współpraca JST kluczem do nowoczesnego rozwoju gospodarczego”)

Wykonawca:

Consus Carbon Engineering Sp. z o. o.

Ul. Wasilewskiego 20/1

30-305 Kraków

Termin realizacji:

Opracowanie i realizacja:

Czerwiec – grudzień 2014

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	6
I.1. PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA ENERGIĄ OFAK - INFORMACJE WSTĘPNE.....	6
I.2. OPRACOWANIE PLANU DLA OFAK	9
II. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE	11
II.1. CELE OGÓLNE NA POZIOMIE UNII EUROPEJSKIEJ.....	11
II.1.1. Strategia „Europa 2020”	11
II.1.2. Dyrektywa CAFE	11
II.2. RAMY REALIZACJI PLANU ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA ENERGIĄ NA POZIOMIE KRAJOWYM I REGIONALNYM	13
II.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.....	13
II.2.2. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020, ŚSRK 2020) ..	14
II.2.3. Umowa Partnerstwa	15
II.2.4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR)	15
II.2.5. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)	15
II.2.6. Krajowa Polityka Miejska do 2020 roku.....	16
II.2.7. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.....	17
II.2.8. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku (BEiŚ)18	
II.2.9. Polityka Energetyczna Państwa do 2030 roku	18
II.2.10. Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku (KPD OZE)	19
II.2.11. Krajowy Plan Działań dot. efektywności energetycznej	20
II.2.12. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)	20
II.2.13. Strategiczny Plan Adaptacji - SPA2020	22
II.3. RAMY REALIZACJI PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W LOKALNYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH.....	22
II.3.1. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego	22
II.3.2. Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej.....	23
II.3.3. Studium rozwoju gospodarczego wraz z programem promocji terenów inwestycyjnych Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej	23
II.3.4. Studium rozwoju transportu zrównoważonego OFAK.....	23
III. PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA ENERGIĄ OBSZARU FUNKcjONALNEGO AGLOMERACJI KONIŃSKIEJ	24
III.1. OGÓLNA STRATEGIA	24
III.1.1. Charakterystyka stanu aktualnego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej	24
III.1.2. Identyfikacja obszarów problemowych.....	41
III.1.3. Aspekty organizacyjne i finansowe	44
III.1.4. Analiza SWOT	48
III.1.5. Cele strategiczne i szczegółowe	50
III.2. WYNIKI BAZOWEJ INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA	50
III.2.1. Metodologia	50
III.2.2. Zakres i granice	50
III.2.3. Źródła danych	51
III.2.4. Wskaźniki emisji	51
III.2.5. Bilans emisji.....	53
III.2.6. Podsumowanie inwentaryzacji emisji	53
III.3. PLANOWANE DZIAŁANIA DO ROKU 2020	54
III.3.1. Optymalizacja działań.....	54
III.3.2. Krótkoterminowe i średnioterminowe działania oraz zadania	56
OBSZAR 1. WYKORZYSTANIE ALTERNATYWNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.....	56
OBSZAR 2. EFEKTYWNA PRODUKCJA, DYSTRYBUCJA I WYKORZYSTANIE ENERGII	56

OBSZAR 3. OGRANICZANIE EMISJI W BUDYNKACH	56
OBSZAR 4. NISKOEMISYJNY TRANSPORT	56
OBSZAR 5. GOSPODARKA ODPADAMI	57
OBSZAR 6. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	57
OBSZAR 7. WYKORZYSTANIE ENERGOOSZCZĘDNYCH TECHNOLOGII OŚWIETLENIOWYCH	57
OBSZAR 8. INFORMACJA I EDUKACJA	57
OBSZAR 9. GOSPODARKA PRZESTRZENNA	58
OBSZAR 10. ADMINISTRACJA I INNE.....	58
<i>III.3.3. Zestawienie priorytetów i działań w poszczególnych obszarach</i>	<i>58</i>
IV. MONITORING I REALIZACJA PLANU	73
V. PODSUMOWANIE.....	76
LITERATURA I ŹRÓDŁA.....	77
ZAŁĄCZNIK 1 DOSTĘPNE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ NA POZIOMIE LOKALNYM.....	83
ZAŁĄCZNIK 2 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ.....	96

SKRÓTY I DEFINICJE

CAFE	Dyrektywa Clean Air for Europe
Carpooling	Wspólne dojazdy jednym pojazdem np.: do pracy
ecodriving	Zasady ekonomicznej jazdy samochodem
GHG	Gazy cieplarniane (ang. Greenhouse Gases)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LED	Light-Emitting Diode, dioda elektroluminescencyjna
Mg CO ₂ e	Tony ekwiwalentu dwutlenku węgla
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NPRGN	Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
OFAK	Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Konińskiej
OZE	Odnawialne źródła energii
PDK	Plan działań krótkoterminowych
ZPZC	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
MSC	Miejska sieć ciepłownicza
PZGE/Plan	Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią
POP	Program ochrony powietrza
P+R	Park & Ride – Parkuj i jedź
PWiK	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
PV	Panele fotowoltaiczne (ang. photovoltaics)
SM	Spółdzielnia mieszkaniowa
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
SUKiZP	Studium Uwarunkowań Kierunków i Zagospodarowania Przestrzennego
PV	Fotowoltaika, ang. Photovoltaics
UPS	Uboczne produkty spalania
Komisja	Komisja do spraw energii
Pre-feasibility	Etap przygotowawczy
WZL	Wewnętrzna Linia zasilająca

JEDNOSTKI

kilo (k)	= 10 ³ = tysiąc	kg	= kilogram
mega (M)	= 10 ⁶ = milion	W	= wat
giga (G)	= 10 ⁹ = miliard	kWh	= kilowatogodzina
tera (T)	= 10 ¹² = bilion	MWh	= megawatogodzina (tysiąc kilowatogodzin),
peta (P)	= 10 ¹⁵ = biliard	MWt	= megawat cieplny
1 MWh	= 3,6 GJ	MWe	= megawat elektryczny
		MJ	= megadžul = tysiąc kJ
		GJ	= gigadžul = milion kJ
		TJ	= teradžul = miliard kJ

I. WSTĘP

I.1. Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią OFAK Informacje wstępne

Główne cele Planu Zrównoważonego Gospodarowania Energią OFAK

Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią ma m.in. przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020¹, tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

a także do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i realizowane są programy (naprawcze) ochrony powietrza (POP) oraz plany działań krótkoterminowych (PDK).

Działania zawarte w planach muszą być spójne z tworzonymi POP i PDK oraz w efekcie doprowadzić do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza (w tym: pyłów, dwutlenku siarki oraz tlenków azotu).

Z uwagi na brak możliwości zaplanowania przez gminy konkretnych działań i budżetów na okres 7 lat, samorządy mogą przedstawić w planie zakres działań operacyjnych obejmujący najbliższe 3-4 lata od zatwierdzenia planu. Przedstawione działania muszą być spójne z Wieloletnimi Prognozami Finansowymi WPF oraz Wieloletnimi Planami Inwestycyjnymi WPI.

Założenia do przygotowania Planu Zrównoważonego Gospodarowania Energią:

- zakres działań na szczeblu Obszaru Funkcjonalnego,
- zakres działań na szczeblu powiatu, miasta, gmin,
- objęcie całości obszaru geograficznego powiatu, miasta, gminy,
- skoncentrowanie się na działaniach niskoemisyjnych i efektywnie wykorzystujących zasoby, w tym przede wszystkim na: poprawie efektywności energetycznej, zwiększeniu udziału OZE w lokalnym miksie energetycznym. W efekcie implementacji wszystkich działań nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w tym pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz emisji dwutlenku węgla, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w powietrzu,
- współuczestnictwo podmiotów będących producentami i/lub odbiorcami energii (z wyjątkiem instalacji objętych systemem EU ETS) ze szczególnym uwzględnieniem działań w sektorze publicznym,
- objęcie planem obszarów, w których władze lokalne mają wpływ na zużycie energii w perspektywie długoterminowej (w tym planowanie przestrzenne),
- podjęcie działań mających na celu wspieranie produktów i usług efektywnych energetycznie (np. zamówienia publiczne),
- podjęcie działań mających wpływ na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii (współpraca z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami, działania edukacyjne),
- spójność z nowotworzonymi bądź aktualizowanymi założeniami do planów zaopatrzenia w ciepło, chłód i energię elektryczną bądź paliwa gazowe (lub założeniami do tych planów) i programami ochrony powietrza.

¹ Zgodnie z przyjętym w 2009 r. pakietem energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Unia Europejska:

- o 20% zredukuję emisje gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.,
- o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski 15 %),
- o 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz BAU na rok 2020.

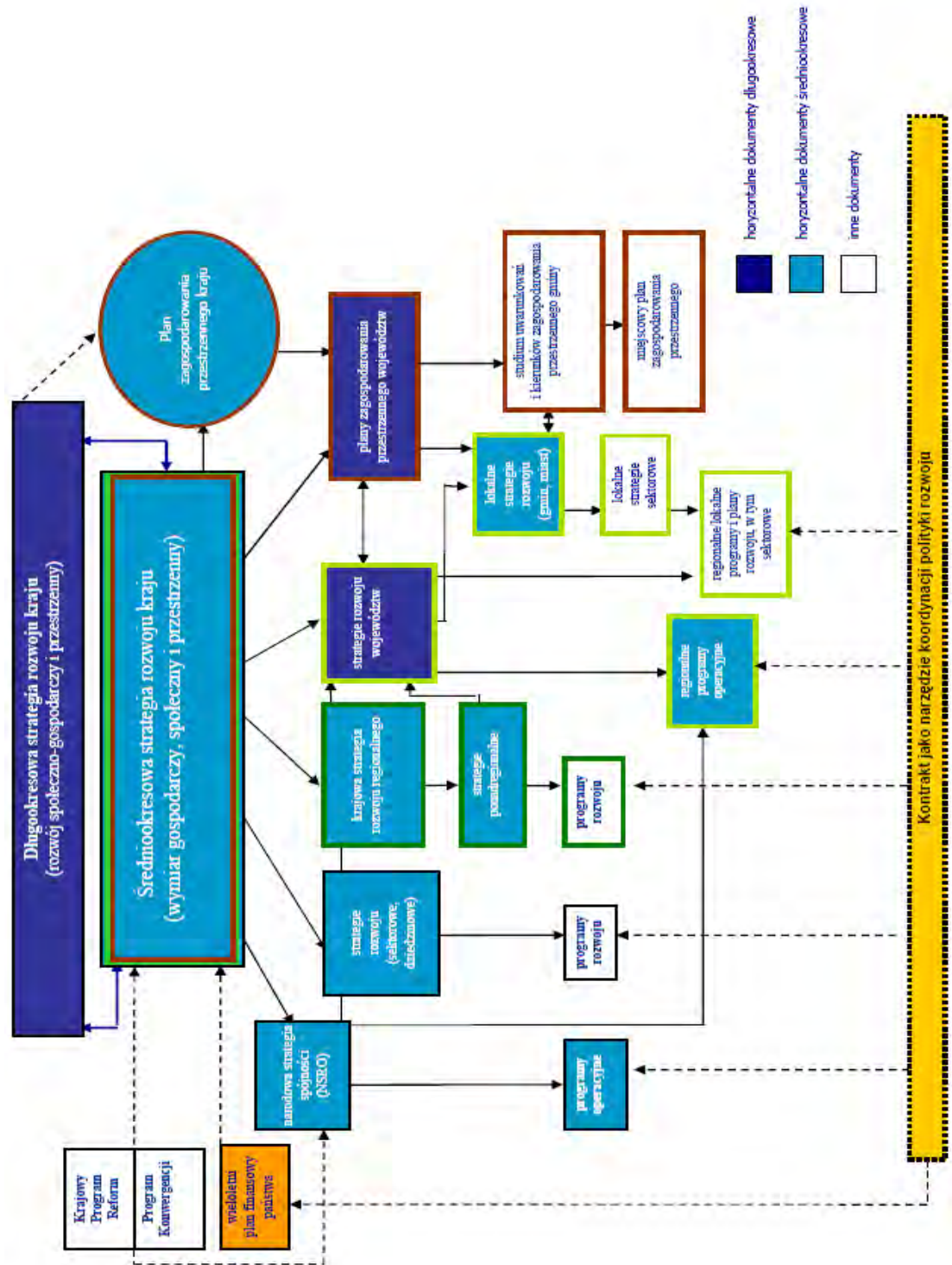
Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią w hierarchii dokumentów strategicznych

Koncepcja zarządzania rozwojem Polski zakłada usystematyzowanie dokumentów strategicznych w strukturę czteroszczeblową (rysunek 1). Szczebel pierwszy obejmuje długookresowe horyzontalne dokumenty strategiczne o co najmniej 15-letniej perspektywie realizacji, np. Długookresowa strategia rozwoju kraju. Na szczeblu drugim opracowywane są horyzontalne strategie średniookresowe o horyzoncie czasowym od 4 do 10 lat, między innymi średniookresowa strategia rozwoju kraju (ŚSRK) i narodowa strategia spójności.

Szczebel trzeci obejmuje inne strategie rozwoju, których horyzont czasowy uzależniony jest od jednostki opracowującej. W przypadku strategii opracowywanych przez administrację rządową szczebla centralnego są to dokumenty o 4-10-letniej perspektywie realizacji, ale nie dłuższej niż perspektywa realizacji aktualnie obowiązującej średniookresowej strategii rozwoju kraju, chyba, że dłuższy horyzont czasowy wynika ze specyfiki rozwojowej w danym obszarze, np. transport, ochrona środowiska, itp. Strategie opracowywane przez jednostki samorządu terytorialnego mogą przyjmować inny horyzont czasowy, niewykraczający poza okres objęty aktualnie obowiązującą ŚSRK. W hierarchii dokumentów strategicznych plany gospodarki niskoemisyjnej znajdują się w obrębie szczebla trzeciego (rysunek 1).

Szczebel czwarty obejmuje programy operacyjne i krajowe, których horyzont czasowy wynosi 1 rok-kilka lat, ale nie dłużej niż horyzont ŚSRK lub odpowiedniej strategii rozwoju (Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski, 2009).

Rysunek 1. Układ dokumentów strategicznych

źródło: Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski, 2009

I.2. Opracowanie Planu dla OFAK

Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią OFAK jest **dokumentem strategicznym**, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji gazów cieplarnianych z Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej. Istotą Planu jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych z działań zmniejszających emisję gazów cieplarnianych.

Potrzeba przygotowania Planu wynika z założeń projektu Aglomeracja konińska – współpraca JST kluczem do nowoczesnego rozwoju gospodarczego” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc techniczna 2007 – 2013.

W ramach Planu zostały przeanalizowane uwarunkowania i możliwości redukcji zużycia energii, przedstawiono możliwe do realizacji działania wraz z oceną ich efektów ekologicznych i ekonomicznych. Dla wybranych działań opracowano harmonogram realizacji z określeniem odpowiedzialności, szacunkowych kosztów. Wskazano również możliwe źródła finansowania zewnętrznego (dotacje) zaplanowanych działań.

Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią OFAK jest zgodny z następującymi aktami prawnymi:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 nr 16 poz.95 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 414 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013 poz. 1399 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 – Prawo energetyczne (Dz. U. 1997 nr 54 poz. 348 z późn. zm.) oraz rozporządzeniami do tej Ustawy aktualnymi na dzień podpisania umowy.
5. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 1998 nr 91 poz. 578 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2004 nr 19 poz. 177 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. 2007 nr 50 poz. 331 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.).
12. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. 2011 nr 94 poz. 551 z późn. zm.).
14. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 z późn. zm.).

Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej został opracowany w oparciu o informacje pozyskane bezpośrednio od Powiatu, Miast i Gmin oraz ich jednostek i spółek. Pozyskiwaniem danych zostali objęci interesariusze zewnętrzni:

- 1) Urząd Marszałkowski województwa wielkopolskiego.
- 2) Przedsiębiorstwa świadczące usługi z zakresu energetyki – MPEC-Konin Sp. z o. o., Energa S.A., (OSD) Energa-Operator S.A., Energa-Obrót S.A., (OSP) Polskie Sieci Elektroenergetyczne Operator S.A., Oświetlenie Uliczne Sp. z o.o., Agencja Rynku Energii S.A., Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A., Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A., Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-System S.A.
- 3) Przedsiębiorstwa świadczące usługi z zakresu gospodarki odpadami i usług środowiskowych – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Koninie Sp. z o.o., Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Koninie, Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o., Zakład Usług Wodnych w Koninie.
- 4) Przedsiębiorstwa świadczące usługi z zakresu transportu i obsługi infrastruktury transportowej - Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Koninie S.A., PKP Cargo S.A., PKP PLK S.A., Koleje Wielkopolskie Sp. z o. o., Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Poznań.
- 5) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ).
- 6) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.
- 7) Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna (WSSE).
- 8) Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców (CEPIK).
- 9) Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (CODGiK).
- 10) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- 11) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- 12) Nadleśnictwo Konin.
- 13) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Koninie.
- 14) Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.
- 15) Wspólnoty mieszkaniowe OFAK.

Rokiem bazowym (BEI), który został przyjęty na potrzeby utworzenia dokumentu oraz opracowania Bazy Emisji był rok 2010.

II. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE

II.1. Cele ogólne na poziomie Unii Europejskiej

Plan Zrównoważonego Gospodarowania Energią OFAK realizuje cele określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym oraz cele w zakresie jakości powietrza wynikające z Dyrektywy CAFE (Clean Air for Europe), m.in.: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wzrost efektywności energetycznej oraz wzrost wykorzystania energii z OZE.

II.1.1. Strategia „Europa 2020”

Dokument ten określa drogę Unii Europejskiej na lata 2011-2020 w kierunku inteligentnej i zrównoważonej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. Równoległa praca nad tymi priorytetami ma za zadanie wspomóc państwa członkowskie UE w uzyskaniu wzrostu zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej. UE wyznaczyła konkretny plan obejmujący pięć celów – w zakresie zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz zmian klimatu/energii – które należy osiągnąć do 2020 r. W każdym z tych obszarów wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły z kolei własne cele krajowe. Konkretnie działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym wzmacniają realizację strategii. Jednym z priorytetów tej strategii jest zrównoważony rozwój, co oznacza m.in.:

- wzmacnianie konkurencyjności gospodarki niskoemisyjnej, która będzie korzystać z zasobów w sposób racjonalny i oszczędny,
- ochronę środowiska naturalnego, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zapobieganie utracie bioróżnorodności,
- wprowadzenie efektywnych, inteligentnych sieci energetycznych,
- pomaganie społeczeństwu w dokonywaniu świadomych wyborów.

Unijne cele służące zapewnieniu zrównoważonego rozwoju obejmują:

- ograniczenie do 2020 r. emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r.,
- zwiększenie do 20% udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii (dla Polski celem obligatoryjnym jest wzrost udziału OZE do 15%),
- dążenie do zwiększenia efektywności wykorzystania energii o 20%.

Wyżej wymienione cele potocznie zwane są pakietem „3 x 20”. Działania związane z realizacją ambitnych celów pakietu oraz innych inicjatyw spadają w dużej mierze na jednostki samorządu terytorialnego. To właśnie lokalne władze miast, w których żyje 75% mieszkańców Unii, i w których konsumuje się 80% energii przekładającej się na emisję gazów cieplarnianych, stoją przed największymi wyzwaniami, ale mogą też najwięcej zmienić. Władze lokalne, mogą odnieść największe sukcesy, korzystając ze zintegrowanego podejścia w zarządzaniu środowiskiem miejskim poprzez przyjmowanie długoterminowych i średnioterminowych planów działań i ich aktywną realizację.

II.1.2. Dyrektywa CAFE

Dyrektywa CAFE została wdrożona do polskiego prawa ustawą z dnia 13 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012, poz. 460).

Dyrektywa ta wprowadziła po raz pierwszy w Europie normowanie stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Normowanie określone jest w formie wartości docelowej i dopuszczalnej oraz odrębnego

wskaźnika dla terenów miejskich. Wartość docelowa średniorocznego stężenia pyłu PM_{2,5} na poziomie 25 µg/m³ obowiązuje od 1 stycznia 2010 r. Wartość dopuszczalna średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} jest zdefiniowana w dwóch fazach. W fazie I zakłada się obowiązywanie poziomu 25 µg/m³ od 1 stycznia 2015 r., natomiast w okresie od dnia wejścia w życie dyrektywy do 31 grudnia 2014 r. będzie miał zastosowanie stopniowo malejący margines tolerancji. W fazie II, która rozpocznie się 1 stycznia 2020 r. wstępnie zakłada się obowiązywanie wartości dopuszczalnej średniorocznego stężenia pyłu PM_{2,5} na poziomie 20 µg/m³.

18 grudnia 2013 r. przyjęto nowy pakiet dotyczący czystego powietrza, aktualizujący istniejące przepisy i dalej redukujący szkodliwe emisje z przemysłu, transportu, elektrowni i rolnictwa w celu ograniczenia ich wpływu na zdrowie ludzi oraz środowisko.

Przyjęty pakiet składa się z kilku elementów:

- nowego programu „Czyste powietrze dla Europy” zawierającego środki służące zagwarantowaniu osiągnięcia celów w perspektywie krótkoterminowej i nowe cele w zakresie jakości powietrza w okresie do roku 2030. Pakiet zawiera również środki uzupełniające mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, poprawę jakości powietrza w miastach, wspieranie badań i innowacji i promowanie współpracy międzynarodowej,
- dyrektywy w sprawie krajowych poziomów emisji z bardziej restrykcyjnymi krajowymi poziomami emisji dla sześciu głównych zanieczyszczeń,
- wniosku dotyczącego nowej dyrektywy mającej na celu ograniczenie zanieczyszczeń powodowanych przez średniej wielkości instalacje energetycznego spalania (indywidualne kotłownie dla bloków mieszkalnych lub dużych budynków i małych zakładów przemysłowych).

Szacuje się, że do 2030 r., w porównaniu z dotychczasowym scenariuszem postępowania, pakiet dotyczący czystego powietrza pozwoli na uniknięcie 58 000 przedwczesnych zgonów, ochroni 123 000 km² ekosystemów przed zanieczyszczeniem azotem, 56 000 km² obszarów chronionych Natura 2000 przed zanieczyszczeniem azotem, 19 000 km² ekosystemów leśnych przed zakwaszeniem.

Podstawowe przepisy w prawie polskim w zakresie jakości powietrza zawarte są w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz.1232 z późn. zm.).

W myśl art. 85 ustawy Prawo ochrony środowiska, ochrona powietrza polega na „zapewnieniu jak najlepszej jego jakości”. Jako szczególne formy realizacji tego zapewniania artykuł ten wymienia:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń określa Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 24 sierpnia 2012 r., w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031). Dla pyłu PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(α)pirenu określa ono następujące poziomy.

Tabela 1. Dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym	Termin osiągnięcia poziomów dopuszczalnych
pył zawieszony PM _{2,5}	rok kalendarzowy	25	-	2015
	24 godziny	20	-	2020
pył zawieszony PM ₁₀	24 godziny	50	35 razy	2005
	rok kalendarzowy	40	-	2005
benzo(α)piren	rok kalendarzowy	1 ng/m ³	-	2013

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 24 sierpnia 2012 r., w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

Tabela 2. Poziomy informowania i poziomy alarmowe dla pyłów

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom w powietrzu w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
pył zawieszony PM ₁₀	24 godziny	300	Poziom alarmowy
		200	Poziom informowania

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 24 sierpnia 2012 r., w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

II.2. Ramy realizacji Planu Zrównoważonego Gospodarowania Energią na poziomie krajowym i regionalnym

II.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zm.), dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia ona uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie *Polska 2030*.

Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne oraz kierunki interwencji:

Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:	Obszar efektywności i sprawności państwa
<ul style="list-style-type: none"> • Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna, • Polska Cyfrowa, • Kapitał ludzki, • Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój regionalny, • Transport. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitał społeczny, • Sprawne państwo.

W obszarze 1 Strategia stawia wyzwania w zakresie bezpieczeństwa energetyczno-klimatycznego. Zakłada, że harmonizacja wyzwań klimatycznych i energetycznych jest jednym z czynników rozwoju kraju. Kierunek interwencji *Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko* realizuje cel 7. *Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska*. W jego obrębie planuje się następujące działania, mające bezpośrednio przełożenie na działania ujęte w Planie Zrównoważonego Gospodarowania Energią OFAK:

- modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych – w tym również możliwość wykorzystania OZE,
- stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.

II.2.2. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020, ŚSRK 2020)

Strategia *Rozwoju Kraju 2020* (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ((Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*.

Jest to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., uwzględniając kluczowe wyzwania zawarte w DSRK wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. ŚSRK przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości finansowania zaprojektowanych działań.

W ciągu najbliższych kilku lat podejmowane i realizowane będą działania skierowane na zmianę struktury nośników energii, poprawę sprawności energetycznej procesów wytwarzania oraz przesyłu, efektywne wykorzystanie energii i paliw przez poszczególne sektory gospodarki (głównie transport, mieszkalnictwo, przemysł), jak również zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych oraz tych opartych na odnawialnych źródłach energii. Działania te bezpośrednio przekładać się będą na działania zawarte w Planie Zrównoważonego Zarządzania Energią dla Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej. Działania znajdują swoje odzwierciedlenie w przedsięwzięciach ujętych w *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*.

II.2.3. Umowa Partnerstwa

Umowa partnerstwa jest dokumentem strategicznym, przygotowanym na potrzeby określenia kierunków interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych: Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Dokument ten definiuje również system wdrażania pięciu funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. W ramach funduszy Polska ma otrzymać 85,5 mld euro, czego aż 23,8 mld zostanie przeznaczone na poprawę infrastruktury i zrównoważony transport.

Umowa Partnerstwa określa przede wszystkim:

- kierunki, cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym wraz ze wskaźnikami monitorującymi,
- układ programów operacyjnych,
- zarys systemu finansowania, koordynacji oraz wdrażania.

Wskazane cele rozwojowe do 2020 roku, wskaźniki monitorujące ich realizację oraz zakres proponowanych interwencji stanowią punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości poszczególnych programów operacyjnych, zarówno krajowych, jak i regionalnych. Głównym celem wyznaczonym w Polskiej strategii jest wsparcie przejścia na gospodarkę niskowęglową oraz zużycie energii we wszystkich sektorach.

II.2.4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR)

Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym oraz zasady i instrumenty realizacji polityki regionalnej. Dokument wskazuje nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Cel strategiczny KSRR to efektywne wykorzystanie specyficznych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Jest on realizowany poprzez m.in. zorientowanie działań w obrębie obszarów problemowych oraz tworzenie warunków dla efektywnej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie. KSRR jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych realizujących Długookresową i Średniookresową Strategię Rozwoju Kraju.

Wizja rozwoju regionalnego Polski do roku 2020 stanowi odpowiedź na wyzwania rozwojowe stojące przed Polską i wynika z wyborów strategicznych dotyczących polityki rozwoju regionalnego. Wybory te zostały oparte o analizy możliwości rozwoju i wybrany model instytucjonalnego konkurencyjności regionów, budowanie spójności terytorialnej, przeciwdziałanie rozwojowi regionalnego. W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju polski i jej regionów w perspektywie dziesięciolecia wyznacza się cel strategiczny KSRR, który wskazuje na kierunki działań prowadzących do realizacji wybranej ścieżki rozwoju.

W 2020 roku polskie regiony stanowić będą lepsze miejsce do życia dzięki podniesieniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse realizacji aspiracji i możliwości jednostek i wspólnot lokalnych. Polskie regiony będą silniejsze gospodarczo, lepiej zintegrowane społecznie i przestrzennie oraz bardziej samorządne w wyniku procesu decentralizacji i szerszego urzeczywistnienia zasady partnerstwa.

II.2.5. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski, w którym przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat (do 2030 roku). W dokumencie określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej

urzeczywistnieniu, a także wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.

KPZK jako cel strategiczny wskazuje efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej różnicowanych potencjałów rozwojowych.

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.

II.2.6. Krajowa Polityka Miejska do 2020 roku

Uwzględnianie wymiaru terytorialnego w polityce rozwoju oznacza, że istnieje konieczność wyznaczania celów rozwojowych, określenia zasad koordynacji i współpracy oraz doboru odpowiednich instrumentów w taki sposób, aby uwzględniać specyficzne uwarunkowania i różnicowane potencjały rozwojowe różnego typu obszarów. Zastosowanie podejścia terytorialnego w politykach krajowych wpisuje się w trend europejski i światowy.

Szczególnym obszarem działań polityki ukierunkowanej terytorialnie są obszary miejskie, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Wspomniane powyżej dokumenty rządowe (szczególnie KPZK 2030 i KSRR 2010-2020) określają różne aspekty działań rozwojowych wobec obszarów miejskich.

Strategicznym celem krajowej polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Do osiągnięcia celu strategicznego, do roku 2020 proponuje się następujące cele KPM:

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.
2. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej poprzez wzmocnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.
3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i środowiskowo obszarów miejskich.
4. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.
5. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem nas obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

Jednym z najważniejszych wyzwań dla Polski w zakresie rozwoju miast i procesów urbanizacji w perspektywie roku 2020 jest konieczność zarządzania zasobami wody, optymalizacji

zarządzania zasobami i surowcami oraz przygotowanie się na dotkliwe skutki zmian klimatycznych oraz zwiększonego zapotrzebowania na energię. Kolejnym aspektem jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym pyłów, co wiąże się z poprawą jakości powietrza a w szczególności z ograniczeniem zarówno pyłów, jak i gazów cieplarnianych (CO₂) i odlotowych z transportu, przemysłu, czy gospodarstw domowych.

II.2.7. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz.1232 ze zm.) stanowi, że wymagane jest sporządzanie Polityki ekologicznej państwa na najbliższe 4 lata z perspektywą na kolejne 4 lata.

Kierunki działań systemowych:

- Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: Głównym celem strategicznym jest doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.
- Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego. Działania te powinny objąć pełną internalizację kosztów zewnętrznych związanych z presją na środowisko.
- Zarządzanie środowiskowe.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: jak najszersze przystępowanie do krajowego systemu ekozarządzania i audytu (EMAS), rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.
- Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do: proekologicznych zachowań konsumenckich, prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska, uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.
- Rozwój badań i postęp techniczny.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
- Odpowiedzialność za szkody w środowisku.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.

- Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.
 - Cel strategiczny do 2016 roku: przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

II.2.8. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku (BEiŚ)

Strategia (BEiŚ) zajmuje ważne miejsce w hierarchii dokumentów strategicznych, jako jedna z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Z jednej strony uszczegóławia zapisy Średniookresowej strategii rozwoju kraju w dziedzinie energetyki i środowiska, z drugiej zaś strony stanowi ogólną wytyczną dla Polityki energetycznej Polski i Polityki ekologicznej Państwa, które staną się elementami systemu realizacji BEiŚ. Ponadto, w związku z obecnością Polski w Unii Europejskiej, BEiŚ koresponduje z celami rozwojowymi określanymi na poziomie wspólnotowym, przede wszystkim w dokumencie Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, wpisując się także w jej kluczowe inicjatywy przewodnie.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, z uwzględnieniem zarówno celów unijnych, jak i priorytetów krajowych.

Celem głównym strategii BEiŚ powinno być zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę.

Cele rozwojowe:

1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska – zagadnienie ochrony oraz racjonalnego wykorzystania zasobów jest priorytetowe w kontekście zapewnienia ich dostępności dla przyszłych pokoleń. Obecnie obowiązujące wzorce produkcji mają negatywny wpływ na środowisko naturalne, wymagają więc zmian na bardziej ekologiczne.
2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię - różnicowanie kierunków dostaw nośników energii i zapewnienie pewności ich dostaw po akceptowalnej dla społeczeństwa i gospodarki cenie, racjonalne wykorzystanie krajowych zasobów surowców energetycznych, przy jednoczesnym zastosowaniu nowych technologii oraz aktywne uczestnictwo w międzynarodowych inicjatywach dotyczących środowiska.
3. Poprawa stanu środowiska – głównie w zakresie poprawy jakości powietrza, ograniczania oddziaływania energetyki na środowisko oraz wspierania nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych.

II.2.9. Polityka Energetyczna Państwa do 2030 roku

Dokument ten został opracowany zgodnie z art. 13 – 15 ustawy – *Prawo energetyczne* i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku. Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, czynnie uczestniczy w tworzeniu wspólnotowej polityki energetycznej, a także dokonuje realizacji jej głównych celów w specyficznych warunkach krajowych, biorąc pod uwagę ochronę interesów odbiorców, posiadane zasoby energetyczne oraz uwarunkowania technologiczne wytwarzania i przesyłu energii.

Podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Realizując działania zgodnie z tymi kierunkami, polityka energetyczna będzie dążyła do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego kraju przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Polityka energetyczna wpisuje się w priorytety „Strategii rozwoju kraju 2007-2015” przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 roku. W szczególności cele i działania określone w niniejszym dokumencie przyczynią się do realizacji priorytetu dotyczącego poprawy stanu infrastruktury technicznej. Cele Polityki energetycznej są także zbieżne z celami Odnowionej Strategii Lizbońskiej i Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE. Polityka energetyczna będzie zmierzać do realizacji zobowiązania, wyrażonego w powyższych strategiach UE, o przekształceniu Europy w gospodarkę o niskiej emisji dwutlenku węgla oraz pewnym, zrównoważonym i konkurencyjnym zaopatrzeniu w energię.

II.2.10. Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku (KPD OZE)

W dniu 7 grudnia 2010 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pn.: *Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych*. Określa on krajowe cele w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych zużyte w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia w 2020 r., uwzględniając wpływ innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii oraz odpowiednie środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej.

Dokument określa ponadto współpracę między organami władzy lokalnej, regionalnej i krajowej, szacowaną nadwyżkę energii ze źródeł odnawialnych, która mogłaby zostać przekazana innym państwom członkowskim, strategię ukierunkowaną na rozwój istniejących zasobów biomasy i zmobilizowanie nowych zasobów biomasy do różnych zastosowań, a także środki, które należy podjąć w celu wypełnienia stosownych zobowiązań wynikających z dyrektywy 2009/28/WE.

Działania ujęte w KPD OZE realizowane są sukcesywnie od kilku ostatnich lat i mają dwójaki charakter: regulacyjny oraz finansowy.

Działania o charakterze regulacyjnym skierowane są głównie do wytwórców energii ze źródeł odnawialnych, operatorów elektroenergetycznych oraz inwestorów instalacji wytwórczych. Celem wdrożenia działań jest wzrost mocy zainstalowanej w źródłach odnawialnych. Działania ujęte w KPD OZE:

1. Obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej nałożony na sprzedawców energii odbiorcom końcowym.
2. Obowiązek zakupu energii produkowanej z odnawialnych źródeł nałożony na sprzedawców z urzędu.
3. Obowiązek operatorów sieci elektroenergetycznych do zapewnienia wszystkim podmiotom pierwszeństwa w świadczeniu usług przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii.

Działania o charakterze finansowym mają na celu obniżanie kosztów produkcji energii odnawialnej, wzrost mocy zainstalowanej w źródłach odnawialnych, a także wspomagają budowę

lub rozbudowę jednostek wytwarzania energii. Działania finansowe opierają się w dużej mierze na zwolnieniu podmiotów z opłat, tworzeniu programów dla przedsięwzięć w zakresie OZE, na działaniach realizowanych przez WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz ujętych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

II.2.11. Krajowy Plan Działań dot. efektywności energetycznej

Drugi Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej został przygotowany w związku z obowiązkiem przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań na podstawie dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych. Dokument ten zawiera opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej ukierunkowanych na końcowe wykorzystanie energii w poszczególnych sektorach gospodarki.

Krajowy Plan Działań przedstawia również informację o postępie w realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią i podjętych działaniach mających na celu usunięcie przeszkód w realizacji tego celu. Cel ten wyznacza uzyskanie do 2016 roku oszczędności energii finalnej, w ilości nie mniejszej niż 9% średniego krajowego zużycia tej energii w ciągu roku (tj. 53 452 GWh oszczędności energii do 2016 roku).

Działania priorytetowe służące realizacji celu z podziałem na sektory:

1. Działania w sektorze mieszkalnictwa:
 - Fundusz Termomodernizacji i Remontów.
2. Działania w sektorze publicznym:
 - System zielonych inwestycji - zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej,
 - System zielonych inwestycji - zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych,
 - Program Operacyjny „Oszczędność energii i promocja odnawialnych źródeł energii” dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w latach 2012 – 2017.
3. Działania w sektorze przemysłu i MŚP
 - Efektywne wykorzystanie energii - Dofinansowanie audytów energetycznych i elektroenergetycznych w przedsiębiorstwach,
 - Efektywne wykorzystanie energii - Dofinansowanie zadań inwestycyjnych prowadzących do oszczędności energii lub do wzrostu efektywności energetycznej przedsiębiorstw,
 - Program Priorytetowy Inteligentne sieci energetyczne – program rozpoczął się w 2012 roku,
 - System zielonych inwestycji – Modernizacja i rozwój ciepłownictwa – program rozpocznie się w 2014 roku.
4. Działania w sektorze transportu
 - systemy zarządzania ruchem i optymalizacja przewozu towarów,
 - wymiana floty w zakładach komunikacji miejskiej oraz promocja ekójazdy.
5. Środki horyzontalne
 - system białych certyfikatów,
 - kampanie informacyjne, szkolenia i edukacja w zakresie poprawy efektywności energetycznej.

II.2.12. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)

Założenia NPRGN zostały przyjęte 16 sierpnia 2011 r. przez Radę Ministrów. Opracowanie dokumentu wynikało z potrzeby redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych substancji

wprowadzanych do powietrza we wszystkich obszarach gospodarki. Osiągnięcie efektu redukcyjnego będzie powiązane z racjonalnym wykorzystaniem środków finansowych pozyskanych z różnych źródeł. Polska zobowiązana jest do redukcji emisji gazów cieplarnianych na mocy Protokołu z Kioto, ustalonego na forum Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych ds. Zmian Klimatu.

Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej przygotowane zostały przez Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Ministerstwem Środowiska. W dniu 31 marca 2011 r. na konferencji nt. Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, kończącej konsultacje społeczne, NPRGN uzyskał poparcie ze strony partnerów społecznych. Podkreślono, że objęcie Programem całej gospodarki jest podejściem właściwym i zrównoważonym. Wskazano na konieczność ścisłej współpracy nie tylko w ramach administracji, lecz także i z partnerami społecznymi przy jego opracowywaniu.

Głównym celem programu jest zrównoważony rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Cel realizowany poprzez szereg działań zapewniających korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe, osiągnane m.in. poprzez wzrost innowacyjności i wdrożenie nowych technologii, zmniejszenie energochłonności, utworzenie nowych miejsc pracy, a w konsekwencji sprzyjających wzrostowi konkurencyjności gospodarki.

Osiągnięciu celu głównego sprzyjać będą cele szczegółowe:

1. Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii.

Wiąże się z koniecznością dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu. Ten cel szczegółowy zakłada dążenie do określenia takiego mixu energetycznego, który z jednej strony będzie najbardziej skuteczny w kwestii realizacji celów redukcji emisji gazów cieplarnianych, a z drugiej najkorzystniejszy ekonomicznie dla polskiej gospodarki. Ponadto rozwój niskoemisyjnych źródeł energii zakłada powstawanie nowych branż przemysłu skutecznie wspierających ten rozwój, a co za tym idzie nowych miejsc pracy.

2. Poprawa efektywności energetycznej.

Dotyczy zarówno przedsiębiorstw energetycznych jak i gospodarstw domowych. Zakłada następujące działania:

- ujednolicenie poziomu infrastruktury technicznej,
- termomodernizacja infrastruktury mieszkalnej,
- zaostrenie standardów w stosunku do nowych budynków,
- wprowadzanie budynków pasywnych,
- modernizacja obecnie funkcjonującej sieci energetycznej.

3. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,

Związana z efektywnym pozyskiwaniem i racjonalnym wykorzystaniem surowców i nośników energii, wdrożeniem nowych, innowacyjnych rozwiązań. Do realizacji tego celu konieczna będzie ocena zapotrzebowania, produkcji krajowej, wymiany zagranicznej oraz uchwycenie trendów, w zakresie produkcji, obrotów i konsumpcji a także zapobiegania powstawaniu odpadów.

4. Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych

Zakłada wykorzystanie nowych technologii, głównie czystych technologii węglowych, uwzględniających aspekty efektywności energetycznej, gospodarowania surowcami i materiałami oraz efektywnego gospodarowania odpadami. Do realizacji tego celu konieczne będzie dokonanie kierunkowego przeglądu technologii i wsparcie ich rozwoju.

5. Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami

W Polsce nadal znacznie więcej odpadów deponowanych jest na składowiskach niż poddawana recyklingowi. W związku z tym konieczne jest prowadzenie działań w zakresie zbiórki, odzysku i recyklingu odpadów. Działania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich zagospodarowaniu przyczynią się do rozwoju bardziej efektywnych i innowacyjnych technologii.

6. Promocja nowych wzorców konsumpcji

Konieczne jest wdrażanie zrównoważonych wzorców konsumpcji oraz wykształcenie właściwych postaw społecznych już we wczesnym etapie kształcenia. Cel ten służy zagwarantowaniu możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb zarówno współczesnych jak i przyszłych pokoleń. Aby osiągnąć ten cel niezbędne są zmiany niekorzystnych trendów konsumpcji i produkcji, poprawa efektywności wykorzystywania zasobów środowiska (nieodnawialnych i odnawialnych), troska o integralność i wydajność ekosystemów, ograniczanie emisji zanieczyszczeń i efektywne wykorzystanie odpadów.

Zakłada się, że efektem końcowym NPRGN będzie zestaw działań nakierowanych bezpośrednio i pośrednio na redukcję emisji gazów cieplarnianych, a także instrumentów, które wspomogą wszystkich uczestników realizacji Programu w przechodzeniu na gospodarkę niskoemisyjną. NPRGN będzie kierowany do przedsiębiorców wszystkich sektorów gospodarki, samorządów gospodarczych i terytorialnych, organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych, a także do wszystkich obywateli państwa.

II.2.13. Strategiczny Plan Adaptacji - SPA2020

Rada Ministrów przyjęła Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 tzw. **SPA2020**. To pierwszy polski dokument strategiczny, który bezpośrednio dotyczy kwestii adaptacji do zachodzących zmian klimatu.

Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Działania te, podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, będą dokonywane poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę oraz rozwój technologii. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia techniczne, takie jak np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią.

SPA2020 zostało opracowane na podstawie wyników projektu badawczego o nazwie KLIMADA, realizowanego na zlecenie Ministerstwa Środowiska w latach 2011-2013 ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W jego ramach opracowywane są ekspertyzy ilustrujące przewidywane zmiany klimatu do 2070 roku. Strategia wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych.

II.3. Ramy realizacji planu gospodarki niskoemisyjnej w lokalnych dokumentach strategicznych i planistycznych

II.3.1. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego

Dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXV/441/12 z dnia 27 sierpnia 2012 r.

Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017 stanowi realizację przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy, jak również ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013 poz.1399 z późn. zm.).

Celem wojewódzkiego planu gospodarki odpadami jest osiągnięcie celów założonych w polityce ekologicznej państwa, wdrażania hierarchii postępowania z odpadami przez zasoby bliskości, a także stworzenie w województwie zintegrowanej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Plan jest zgodny z przepisami prawa krajowego i unijnego oraz z zapisami zawartymi w Krajowym planie gospodarki odpadami 2014.

II.3.2. Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej

Dokument ten został przyjęty Uchwałą nr XLV/387/2014 Rady Powiatu Konińskiego z dnia 30 października 2014 r. Jego głównym założeniem jest wykorzystanie potencjału integracji obszaru Aglomeracji Konińskiej poprzez identyfikację wspólnych celów rozwojowych obszaru funkcjonalnego, wzmocnienie już istniejącej współpracy pomiędzy samorządami oraz promowanie podejścia terytorialno-funkcjonalnego do polityki regionalnej.

Jednym ze strategicznych celów wskazanych w dokumencie jest produkcja energii przy minimalizacji oddziaływania na środowisko, co zakłada znaczne zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Także w obszarze transportu Strategia zakłada m.in. poprawę dostępności do sieci transportowej na obszarze OFAK czy rozwój transportu multimodalnego.

II.3.3. Studium rozwoju gospodarczego wraz z programem promocji terenów inwestycyjnych Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej

Dokument został przygotowany na zlecenie Starostwa Powiatowego w Koninie i przyjęty Uchwałą nr XLV/388/2014 Rady Powiatu Konińskiego z dnia 30 października 2014 r.

W ramach celu strategicznego nr 2 „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” znajdują się cel szczegółowy: „Wsparcie branży OZE i technologii poprawiających efektywność energetyczną”. Zgodnie z założeniami tego celu OFAK planuje m.in. wsparcie przedsiębiorstw działających w branży OZE oraz rozwijających technologie niskoemisyjne, wsparcie badań naukowych rozwoju innowacyjnych rozwiązań z zakresu OZE czy organizację cyklicznych konferencji poświęconych tematyce efektywności energetycznej oraz odnawialnym źródłom energii.

II.3.4. Studium rozwoju transportu zrównoważonego OFAK

Dokument będący w ostatniej fazie prac – po konsultacjach społecznych. Pośród celów szczegółowych dokumentu znajdują się:

- Poprawa dostępności i spójności sieci transportowej,
- Rozwój transportu multimodalnego,
- Rozwój specjalizacji logistyczno-magazynowej.

Poprawa dostępności w układzie wewnątrzregionalnym (Aglomeracja Konińska bramą do Wielkopolski). Rozwiązania ujęte w Studium zakładają między innymi budowę obwodnic Konina, które umożliwią upłynnienie ruchu, a także modernizację taboru miejskiego na niskoemisyjny czy budowę parkingów typu *park & ride*.

III. PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA ENERGIĄ OBSZARU FUNKCJONALNEGO AGLOMERACJI KONIŃSKIEJ

III.1. OGÓLNA STRATEGIA

III.1.1. Charakterystyka stanu aktualnego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej

OFAK leży w województwie wielkopolskim, we wschodniej jego części i zajmuje powierzchnię 1660,9 km². Tworzą go dwie istotne jednostki podziału administracyjnego – Miasto Konin (miasto na prawach powiatu) oraz Powiat Koniński, w skład którego wchodzi 14 gmin, 5 o charakterze gmin miejsko-wiejskich (Golina, Kleczew, Rychwał, Sompolno, Ślesin), a pozostałe 9 (Grodzic, Kazimierz Biskupi, Kramsk, Krzymów, Rzgów, Skulsk, Stare Miasto, Wierzbinek, Wilczyn), to gminy wiejskie.

Mapa 1. Powiat koniński wraz z miastem Konin

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.openstreetmap.com

OFAK graniczy:

- od północy z powiatem radziejowskim i mogileńskim,
- od wschodu z powiatem tureckim i kolskim,
- od południa z powiatem pleszewskim i kaliskim
- od zachodu z powiatem słupeckim

Obszar Funkcjonalny znajduje się w strefie umiarkowanego klimatu, dla którego charakterystyczne są łagodne zimy i niski poziom rocznych opadów atmosferycznych. Największym bogactwem naturalnym powiatu są, położone na północ od Konina, złoża węgla brunatnego. Blisko 16% powierzchni zajmują lasy. Ponadto jest tam kilka obszarów chronionych: dolina Warty, leśny kompleks na południowy wschód od Konina, Puszcza Bieniaszewska, okolice jeziora Gopło i jezior skulskich.

III.1.1.1. Sytuacja demograficzna

W 2013 roku liczba mieszkańców OFAK wynosiła 205 922 osoby. W tej liczbie, liczba kobiet wynosiła 105 292, zaś liczba mężczyzn wynosiła 100 630, co odpowiednio stanowiło 51,1% i 48,9% populacji. Na przestrzeni lat 2010 – 2013 ogólna liczba mieszkańców Obszaru spadła o 151 osób, co stanowi jednak marginalną zmianę. Wskaźnik feminizacji - na każdych 100 mężczyzn przypada nieco ponad 105 kobiet. Jest to wskaźnik zbliżony do wskaźnika dla Polski, który wynosi 107 kobiet na 100 mężczyzn.

Tabela 3. Liczba ludności OFAK w latach 2008-2013 w podziale na płeć

Rok	Liczba mieszkańców		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2010	105346	100727	206073
2011	105479	100799	206278
2012	105432	100810	206242
2013	105292	100630	205922

źródło: Bank danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia obszaru Aglomeracji Konińskiej nie odbiega od średniej krajowej i wynosi 124 osoby/km². W porównaniu natomiast ze średnią dla województwa wielkopolskiego, wynoszącą 116 osób/km², jest nieco wyższa.

Coraz bardziej istotne stają się relacje pomiędzy poszczególnymi grupami wieku ekonomicznego ludności, co pokazują współczynniki obciążenia demograficznego. W strukturze wiekowej ludności OFAK przeważają osoby w wieku produkcyjnym. Dynamicznie jednak wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (1,15 punktu procentowego w badanym okresie), z kolei liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zdecydowanie się zmniejszyła (o 0,67 punktu procentowego). Statystyka ta nie odbiega od tendencji w innych regionach kraju.

Tabela 4. Ludność OFAK w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w roku 2010 i 2013

Rodzaj wieku	Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym	
	2010	2013
Przedprodukcyjny	42 033	39 210
Produkcyjny	133 437	131 354
Poprodukcyjny	31 703	35 358

źródło: Bank Danych Lokalnych

Zauważalną tendencją w badanym okresie jest migracja mieszkańców OFAK. Część przepływow skierowana jest do pobliskich gmin (zmiana miejsca zamieszkania). Na przestrzeni lat 2010 - 2013 liczba mieszkańców OFAK zmniejszyła się o blisko tysiąc czterysta pięćdziesiąt osób, gdy w tym samym czasie liczba mieszkańców Powiatu konińskiego uległa zwiększeniu o prawie tysiąc trzysta osób. Dane dotyczące tego zjawiska ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela 5. Zmiana ilości mieszkańców OFAK na przestrzeni lat 2010 – 2013 z rozbiciem na Powiat Koniński i Miasto Konin.

Rok	Miasto Konin – liczba mieszkańców	Powiat koniński – liczba mieszkańców
2010	78670	127403
2013	77224	128698
Zmiana	- 1446	+ 1295

źródło: Bank Danych Lokalnych

III.1.1.2. Sytuacja gospodarcza

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych według stanu na 31.12.2013 w obrębie Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej wynosiła 13 724 osób. W porównaniu do stanu z 31.12.2010 roku odnotowano wzrost liczby osób pozostających bez pracy o 785 osób. Na przestrzeni omawianego okresu wskaźnik bezrobocia dla powiatu konińskiego wzrósł o niecałe 2% z 15% w roku 2010 do 16,7% na koniec roku 2013. Poziom bezrobocia na całym obszarze znacznie podwyższa powiat ziemski.

Podsumowując, powyższe dane wskazują na silną potrzebę podejmowania dalszych działań aktywizujących i doszkalających osoby bezrobotne w celu zmniejszenia negatywnych tendencji w strukturze bezrobocia.

OFAK stanowi jeden z najistotniejszych ośrodków branży energetycznej w Polsce. W dużej mierze wynika to z dostępności złóż węgla brunatnego, co zadecydowało o stworzeniu Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA, które wytwarzają 7,1% całości produkcji energii elektrycznej w Polsce. Trzy spośród czterech elektrowni należących do Zespołu znajdują się na terenie Konina. Dynamiczny rozwój sektora energetycznego wpływa także na inne branże – warto podkreślić huty aluminium (Impexmetal SA), należącej do branży metalowo – maszynowej, a także szybko rozwijające się sektory przemysłu budowlanego oraz rolno-spożywczego.

Jedną z możliwych miar poziomu dobrobytu mieszkańców jest wartość Produktu Krajowego Brutto. OFAK leży w podregionie konińskim, którego PKB na mieszkańca wynosił w 2011 r. 30684 zł, co stanowi 77,4% średniej krajowej i 74,3% średniej wojewódzkiej².

OFAK charakteryzuje się dość niskim poziomem przedsiębiorczości - liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 140,8, co jest znacznie poniżej średniej dla województwa wielkopolskiego (w 2013 r. wskaźnik dla województwa wynosił 180,3 podmiotów), jak i poniżej średniej ogólnopolskiej (w 2013 r. wskaźnik ten dla Polski wynosił 166,7 podmiotów).

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2012 r. wyniosła 17152. Tendencja długookresowa wskazuje wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

Pośród podmiotów gospodarczych dominuje sektor prywatny. Pod względem wielkości przedsiębiorstw w mieście przeważają firmy małe, funkcjonujące przede wszystkim w sektorze usługowym.

Na terenie OFAK utworzona została specjalna strefa ekonomiczna dla Huty Aluminium Konin. W tym momencie brak jest parków technologicznych. Na początku 2013 r. powstał natomiast Klaster Technologii Niskoenergetycznych - powiązanie kooperacyjne kilkunastu firm z branży architektury, projektowania, budownictwa, elektrycznej, instalacyjnej, doradztwa, doradztwa energetycznego. Celem klastra jest podniesienie innowacyjności przedsiębiorstw związanych z technologiami niskoenergetycznymi. Na terenie miasta funkcjonują także instytucje wspierające

² Studium rozwoju gospodarczego wraz z programem promocji terenów inwestycyjnych Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej, 2014

przedsiębiorczość, takie jak Agencja Rozwoju Regionalnego SA, Konińska Izba Gospodarcza czy Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych.

OFAK posiada znaczące możliwości rozwoju gospodarczego, jednak wymaga aktywnego udziału lokalnych władz. W pierwszym rzędzie konieczna wydaje się interwencja w niedostateczną ilość odpowiednio przygotowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod aktywizację gospodarczą.

III.1.1.3. Budownictwo/mieszkalnictwo/rozwój przestrzenny

Przedział lat brany pod uwagę wskazuje na stabilny wzrost w dziedzinie budowania mieszkań i oddawania ich do użytku. Przez 8 lat ich liczba wzrosła o 3296 mieszkań, co stanowi przyrost o 5,4%. Jest to jednak wskaźnik poniżej średniej krajowej, która w tym przedziale czasowym wynosi ponad 8%. Różnicę tę należy wiązać ze zmniejszającą się liczbą mieszkańców Obszaru. Średnia wielkość powierzchni użytkowej mieszkań w tym czasie wzrosła o 4,2m², zaś powierzchnia użytkowa przypadająca na osobę wzrosła o 2,3m² z 22,4m² w 2004 roku do 24,7m² w 2012 roku.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe OFAK

Wyszczególnienie	2004	2008	2010	2012
Mieszkania [szt.]	60 190	62 100	62 488	63 486
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]	4611941	4854292	5027931	5156088
Powierzchnia użytkowa na mieszkanie [m2]	75,6	77,0	79,1	79,8
Powierzchnia użytkowa na osobę [m2]	22,4	23,4	24,1	24,7

źródło: Bank Danych Lokalnych

Zdecydowana większość mieszkań jest wyposażona w podstawowe urządzenia sanitarno-techniczne. Ich ilość regularnie zwiększa się od 2002 r. Świadczy to o wysokim rozwoju warunków bytowych na terenie OFAK.

Zużycie wody, gazu z sieci oraz energii elektrycznej przypadające na 1 korzystającego w OFAK przyjmuje zasadniczo wartości niższe, niż przeciętne wyniki osiągnięte w województwie i kraju (z wyjątkiem zużycia gazu, na co znaczący wpływ ma około dwukrotnie większe zużycie gazu na terenach wiejskich niż w miastach).

W ostatnich latach zauważalna jest tendencja spadającego zużycia wody oraz energii elektrycznej, co może być związane z trendem oszczędnościowym oraz większą świadomością ekologiczną wśród mieszkańców, objawiającym się choćby używaniem sprzętów o coraz wyższej efektywności energetycznej. Choć na przestrzeni lat wzrasta liczba odbiorców gazu sieciowego, to wciąż dostęp do sieci gazowej posiada jedynie 7 na 15 gmin Aglomeracji, a z gazu sieciowego korzysta jedynie 15% ludności tego obszaru³. Należy podkreślić, że zastosowanie gazu sieciowego w miejsce węgla w celu pozyskiwania energii cieplnej byłoby bardziej pożądanym rozwiązaniem, jeśli chodzi o wpływ na środowisko naturalne⁴.

³ Studium rozwoju gospodarczego wraz z programem promocji terenów inwestycyjnych Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej, 2014

⁴ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla Miasta Konina na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2017

Tabela 7. Zużycie wody oraz gazu z sieci na 1 korzystającego w OFAK, województwie wielkopolskim oraz Polsce w latach 2008-2012

wyszczególnienie	jednostka	2008	2009	2010	2011	2012
woda z wodociągów na 1 korzystającego [m3]	OFAK	33,6	30,8	30,9	31,3	31,7
	województwo wielkopolskie	38,9	38,1	37,7	38,3	38,0
	Polska	36,5	35,9	35,6	35,6	35,5
gaz z sieci na 1 korzystającego [m3]	OFAK	427,1	291,4	317,4	275,8	294,5
	województwo wielkopolskie	297,0	276,3	290,0	248,9	261,7
	Polska	192,4	192,9	209,5	190,8	197,3
	województwo wielkopolskie	746,9	755,0	762,7	748,7	741,0
	Polska	761,4	761,8	785,4	773,7	768,6

źródło: Bank Danych Lokalnych

III.1.1.4. Energetyka

Na terenie OFAK za dystrybucję energii elektrycznej odpowiada Energa-Operator S.A. Dostawcą gazu sieciowego jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Ciepło dostarczane jest przez Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin (ZE PAK) oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (MPEC). Elektrownia Adamów dostarcza ciepło do miejscowości Turek, MPEC zasila w ciepło Konin i pobliskie miejscowości. Dostawcą ciepła i ciepłej wody użytkowej jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kleczewie Sp. z o.o. Jednakże jest to dostawca lokalny obsługujący tylko około 8% mieszkańców gminy Kleczew. Poza tym na terenie powiatu funkcjonują kotłownie lokalne. Wykorzystywane są także indywidualne źródła ciepła.

III.1.1.4.1. Ciepłownictwo

Głównym dostawcą energii cieplnej dla miasta Konina jest Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. System ciepłowniczy miasta łączy się bezpośrednio z członem ciepłowniczym Elektrowni Konin, wchodzącej w skład Zespołu. Oprócz ZE PAK do roku 2009 przedsiębiorstwo Cukrownia Gosławice produkowało energię cieplną na własne potrzeby oraz na potrzeby osiedla Cukrownia Gosławice. W związku z likwidacją przedsiębiorstwa jego obowiązki w tym zakresie przejął MPEC Konin, budując nową lokalną kotłownię o mocy 1,54 MW⁵. Na pozostałym obszarze OFAK produkcja ciepła jest pokrywana w większości za pośrednictwem kotłowni lokalnych.

III.1.1.4.2. Elektroenergetyka

Od wielu lat gospodarka OFAK opiera się na przemyśle górniczym, energetycznym i hutniczym. Znajdujące się na terenie OFAK elektrownie opalane są węglem brunatnym, wydobywanym przez PAK Kopalnię Węgla Brunatnego "Konin" w Kleczewie.

W zakresie dostępu do energii elektrycznej cała Aglomeracja korzysta z bliskości zespołu elektrowni Pątnów-Adamów-Konin. W elektrowni pracuje obecnie 6 kotłów energetycznych oraz 4 turbozespoły w układzie kolektorowym, moc elektryczna wynosi 193 MW. W roku 2012 został uruchomiony blok energetycznego przystosowanego o spalania biomasy.

Według danych GUS ilość odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu zasadniczo wzrasta.

⁵ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Konina na lata 2012-2030.

III.1.1.4.3. Gazownictwo

Źródłem zasilania w gaz na terenie OFAK są krajowe sieci gazociągów wysokiego ciśnienia. Na obszarze Aglomeracji tylko siedem gmin posiada dostęp do gazu z sieci dystrybucyjnej, co decyduje o niskim odsetku korzystających z gazu sieciowego. W 2012 roku wynosił on w powiecie ziemskim jedynie 2,9%. Faktem jest, że od 2004 roku współczynnik ten wzrósł o 2%, ale w dalszym ciągu jest on bardzo niski (przy 34% osób w mieście Konin). Zagęszczenie sieci gazowej na terenie powiatu ziemskiego wynosiło w 2013 roku 6,2km/100km² przy 180 km//100km² w mieście Konin. W powiecie konińskim w 2004 r. było 76,6km sieci gazowych, 400 odbiorców gazu i 546 przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych. W 2013r. liczby te wzrosły odpowiednio do 129,33 km sieci gazowych i 944 odbiorców oraz 1023 przyłączy do budynków. Długość czynnej sieci gazowej w samym mieście Konin wynosiła 159,15 km.

Mimo możliwości technicznych, dalszy rozwój sieci gazowej – a co za tym idzie – zwiększenie wykorzystania gazu ziemnego na obszarze Aglomeracji, będzie uzależniony od uwarunkowań ekonomicznych związanych z wykorzystaniem tego surowca na potrzeby grzewcze. Z uwagi na zdecydowanie lepsze właściwości gazu ziemnego z perspektywy ochrony środowiska aniżeli powszechnie stosowanych na cele opałowe paliw stałych taki kierunek rozwoju byłby zdecydowanie pożądanym.

III.1.1.4.4. Odnawialne Źródła Energii

W polskim prawodawstwie odnawialne źródła energii zdefiniowane zostały między innymi w Ustawie Prawo Energetyczne. W myśl zawartych tam zapisów są to „źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych” (Dz. U. z 1997, nr 54, poz. 348, ze zmianami). Inaczej rzecz ujmując, energia z odnawialnych źródeł to energia uzyskiwana z powtarzających się i naturalnych procesów przyrodniczych, której zasoby uzupełniają się w naturalnych procesach. Kurczenie się zasobów paliw kopalnych sprzyja, czy wręcz wymusza rozwój sektora odpowiedzialnego za pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł. Znajduje to także odzwierciedlenie w przyjmowanych dokumentach planistycznych o wymiarze globalnym, europejskim, krajowym. W konsekwencji ostatnich lat wzrasta znaczenie uzyskiwania energii z odnawialnych nośników.

Energia ze źródeł odnawialnych obejmuje energię z bezpośredniego wykorzystania promieniowania słonecznego (przetwarzanego na ciepło lub energię elektryczną), wiatru, wody, geotermii oraz biomasy.

Działania na rzecz wykorzystania OZE na terenie OFAK realizowane są z jednej strony przez władze samorządowe, z drugiej przez prywatnych inwestorów.

Jednostki samorządowe główny nacisk kładły na modernizację systemów ogrzewania – instalacje kotłowni jako paliwo wykorzystujących biomasę. Inwestorzy prywatni z kolei przede wszystkim poszukują rozwiązań opartych o wykorzystanie siły wiatru. Stąd na terenie powiatu pojawiło się kilkadziesiąt turbin wiatrowych.

Mniej popularne na tym terenie są instalacje solarne i fotowoltaiczne, a także wykorzystujące energię geotermalną.

Tabela 8. Instalacje OZE na terenie OFAK

Gmina	Miejscowość	Instalacja	Moc	Uwagi
Golina	Radolina	6 wiatraków	bd	
	Przyjma	1 wiatrak	bd	
Kleczew	Alinowo	3 wiatraki	bd	
Sompolno	Sycewo	1 wiatrak	bd	
	Stefanowo	1 wiatrak	bd	
	Ostrówek	4 wiatraki	bd	
Rychwał	Gliny, Jaroszewice Grodzieckie	10 kotłowni na biomasę		W budynkach użyteczności publicznej
	Biała Panieńska	3 wiatraki	450kW	
Stare Miasto	Stare Miasto	Kotłownia na biomasę	bd	Budynek UG
	Lisiec Wielki	Kotłownia na biomasę	bd	Ośrodek zdrowia
Ślesin		7 wiatraków	bd	
	Mikorzyn	Elektrownia fotowoltaiczna	4,94 kWp	
Kramsk	Wielanów	6 wiatraków	bd	
Krzymów	Brzeźno	1 wiatrak	bd	
Rzgów	Rzgów	Kotłownia na biomasę	2x200kW	Gimnazjum
	Rzgów	Solary i ogniwa fotowoltaiczne	bd	Gimnazjum
Wierzbinek	Zamięcin	2 wiatraki	600kW	
	Sadno	2 kotłownie na biomasę	bd	Ośrodek zdrowia, szkoła
	Mąkoszyn	1 wiatrak	bd	
Wilczyn	Wilczyn	Solary	6kW	GOSIR Wilczyn

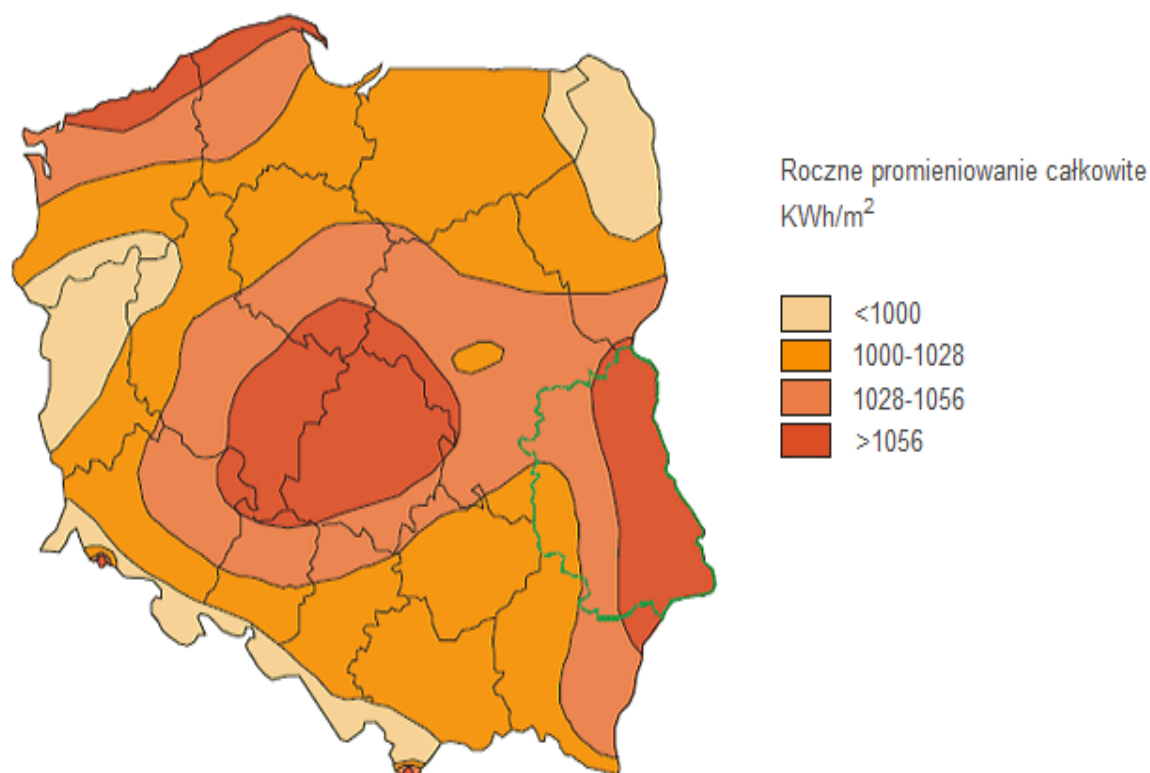
źródło: www.eszkola-wielkopolska.pl

W planach jest posadowienie kolejnej farmy wiatrowej na terenach poprodukcyjnych – rekultywowane tereny po odkrywkach kopalnianych. Planuje się zakończenie inwestycji w 2015 roku.

Energia słoneczna

W Wielkopolsce istnieją dobre warunki pod wykorzystanie energii promieniowania słonecznego. Przy optymalnie ustawionej płaszczyźnie pochłaniającej energię słoneczną, z 1m² powierzchni absorbującej promieniowanie można uzyskać potencjalnie 1,150 kWh energii cieplnej w ciągu roku. Obecnie na terenie Aglomeracji występują instalacje na budynkach indywidualnych mieszkańców oraz budynkach użyteczności publicznej, wykorzystujące energię słoneczną na potrzeby dogrzania wody użytkowej.

Mapa 2. Nasłonecznienie Polski

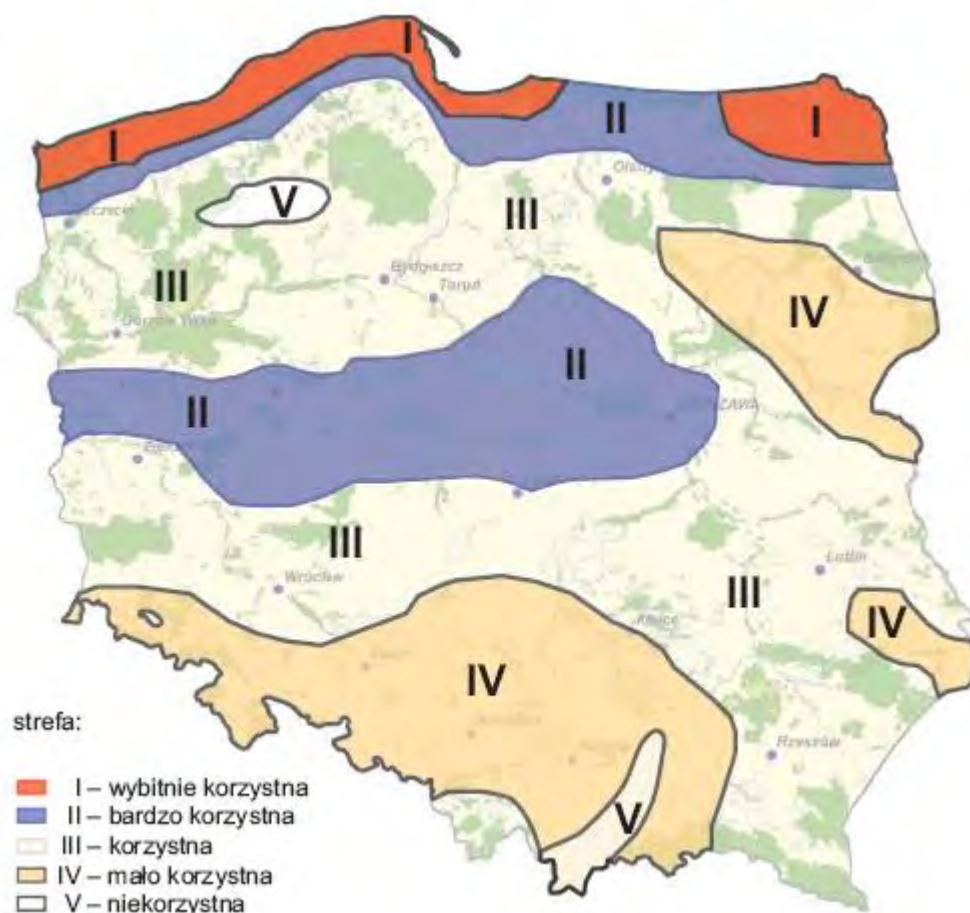
źródło: <http://www.suntime.pl/potencjal-energetyczny>

Energia wiatru

Wielkopolska cechuje się bardzo dużymi możliwościami pod wykorzystanie energii wiatrowej. Szczególnie dobrą sytuację w tym aspekcie odnotowuje się na południowych wschodzie województwa, najmniej z kolei na północy. Potencjał techniczny energii wiatru w najkorzystniejszych lokalizacjach jest blisko czterokrotnie wyższy niż w tych o najmniej sprzyjających warunkach, co wynika z różnicy częstotliwości występowania wiatrów w przedziale prędkości od 4 do 9 m/s.

Elektrownie wiatrowe są instalowane głównie na terenach użytkowanych rolniczo, a najlepsze miejsca pod lokalizację to nieosłonięte wzniesienia o stosunkowo równej nawierzchni. Ze względu na dogodne warunki obszar OFAK jest wykorzystywany do uzyskiwania energii wiatrowej poprzez instalacje turbin wiatrowych.

Mapa 3. Strefy energetyczne wiatru w Polsce

źródło: <http://www.elektro.info.pl/>

Energia wody

Przez Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Konińskiej przepływa rzeka Warta, która dzieli ten obszar na dwie części, północną i południową. Rzeka nie daje jednak zbytnich możliwości pozyskiwania, wytwarzania energii.

Na terenie OFAK funkcjonuje jedna mała elektrownia wodna o mocy MEW 25 kW, zlokalizowana na stopniu wodnym rzeki Powy w miejscowości Stare Miasto gm. Stare Miasto.

Biomasa

Biomasa to materia biologiczna ulegająca biodegradacji, której podstawę stanowią pozostałości i odpady. Niektóre formy biomasy są efektem planowego działania człowieka (uprawa tzw. "roślin energetycznych"). Biomasa jest najpopularniejszym na świecie alternatywnym źródłem pozyskiwania energii.

Województwo wielkopolskie posiada sprzyjające warunki do wykorzystania biomasy na cele energetyczne. Decydują o tym między innymi rozwinięte rolnictwo i rozwinięty przemysł rolno-spożywczy, jako wytwórcy biomasy. Nie bez znaczenia jest bliskość Niemiec, kraju, który od lat rozwija technologie związane z OZE. Jest to okoliczność sprzyjająca transferowi wiedzy, innowacji, dobrych praktyk.

Na terenie OFAK biomasę wykorzystuje się do opalania kotłów ogrzewających budynki użyteczności publicznej (kilkanaście instalacji zrealizowanych przez samorządy). Istotnym elementem tego segmentu są instalacje do współspalania biomasy, które zostały zainstalowane w ZE PAK (Państwów I, Adamów) oraz kocioł do spalania biomasy, o mocy 55MW, w Elektrowni Konin. Całkowity maksymalny przepływ paliwa w ostatnim z wymienionych urządzeń wynosi 23kg/s. Zaś do opalanie tego kotła wykorzystuje się głównie biomasę leśną, zrębki wierzbowe, brykiety słomy, wyłoki rzepakowe, pestki z wiśni, łuskę owsianą⁶.

Biogaz

Biogaz to efekt beztlenowej fermentacji odpadów organicznych, podczas której bakterie rozkładają substancje organiczne na związki proste. W wyniku tego procesu do 60% substancji organicznej zamienianej jest w biogaz.

Biogaz to uniwersalne paliwo o szerokich możliwościach zastosowania, m.in.:

- w sieci gazowej,
- jako paliwo do pojazdów,
- w procesach technologicznych,
- opał w przystosowanych kotłach.

Można z niego produkować zarówno ciepło, jaki i energię elektryczną. Potencjalne miejsca wytwarzania biogazu to wysypiska śmieci, gospodarstwa rolne, oczyszczalnie ścieków.

Gaz pozyskiwany z instalacji zlokalizowanych na wysypiskach śmieci nazywany jest gazem wysypiskowym. Jego źródłem są odpady komunalne, których jednym z głównych składników są odpady organiczne ulegające naturalnemu procesowi biodegradacji. W wyniku tego procesu można praktycznie pozyskać około 200m³ gazu z jednej tony odpadów.

Produkcja biogazu w hodowlanych gospodarstwach rolnych opiera się o powstające w nich odpady. W praktyce ekonomicznie uzasadnienie mają instalacje do pozyskiwania biogazu tylko w największych gospodarstwach.

Oczyszczalnie ścieków, jako miejsca gromadzenia znacznych ilości nieczystości płynnych, są potencjalnie największym producentem biogazu. Przyjmuje się, że z jednego m³ osadu można uzyskać od 10 do 20 m³ tego surowca. Może być on wykorzystany na własne potrzeby oczyszczalni (obniżenie kosztów działalności) lub jako surowiec energetyczny (sprzedaż ciepła, energii elektrycznej).

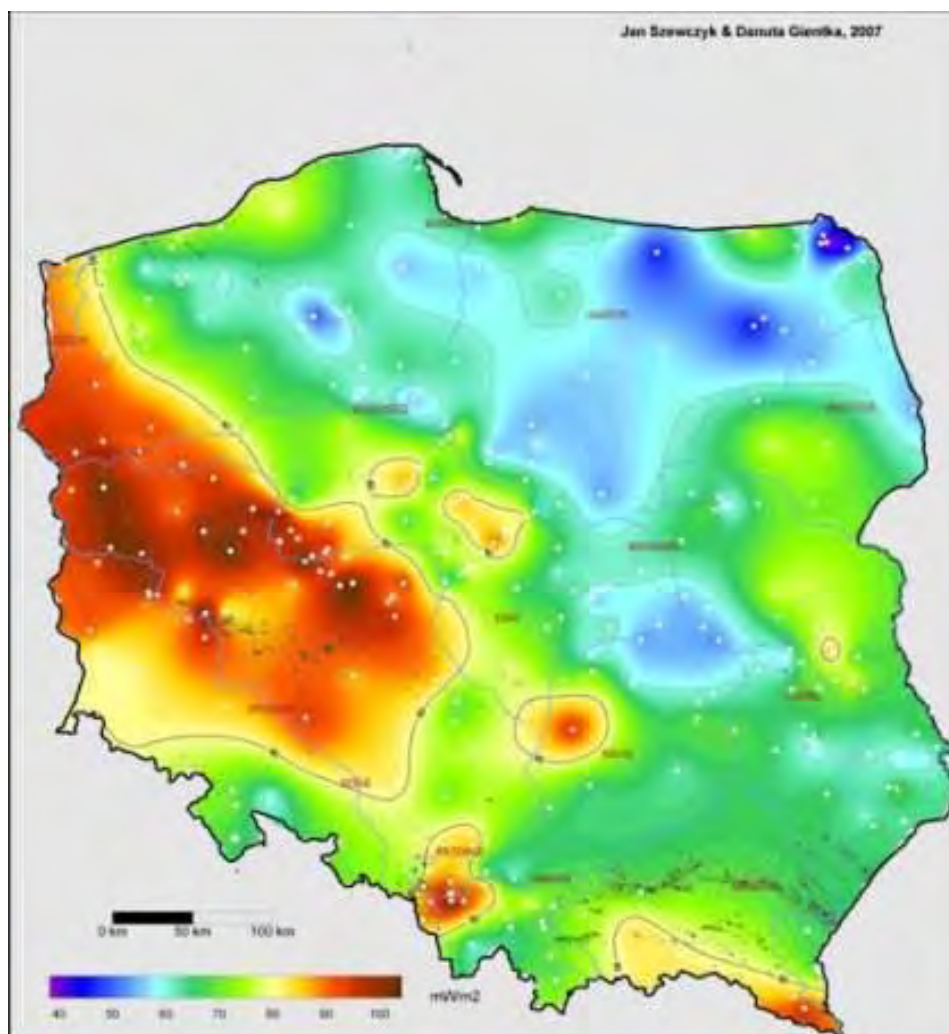
Energia geotermalna

Jednym ze sposobów uzyskania energii z ziemi jest wykorzystanie tzw. "płytkiej energii geotermalnej". Pojęcie to oznacza energię zgromadzoną w postaci ciepła pod powierzchnią ziemi, do głębokości 400m. Rozwiązania takie znajdują zastosowanie w ogrzewaniu budynków i wody. Sprawdzają się także, jako instalacje chłodzące (odprowadzanie nadmiaru ciepła do gruntu). Innym ze sposobów na uzyskanie energii geotermalnej jest wykonanie odwiertów w kierunku gorących wód podziemnych. Zasadne ekonomiczne są odwierty do głębokości 2 km w głąb ziemi, przy temperaturze wody 65°C. Energia geotermalna jest zasobem odnawialnym, jednakże jej wykorzystanie podlega ograniczeniom wynikającym z zasad racjonalnej gospodarki zasobami.

Z punktu widzenia możliwości wykorzystania zasobów wód geotermalnych Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Konińskiej jest w pozycji uprzywilejowanej. Leży bowiem na obszarze występowania gorących wód podziemnych (przekraczających 100°C). Zamieszczone poniżej mapy ilustrują to zjawisko.

⁶ <http://zepak.com.pl>

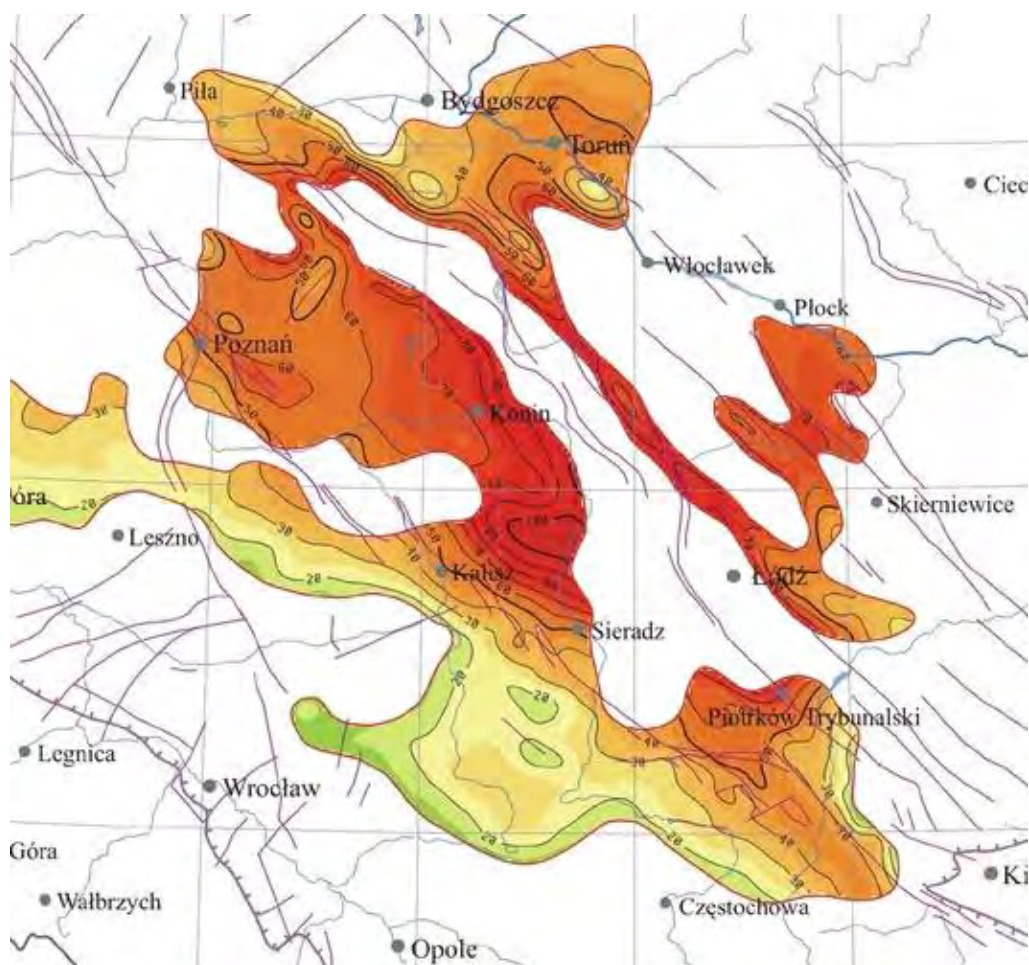
Mapa 4. Gęstość ziemskiego strumienia ciepłego dla obszaru Polski

źródło: www.pig.gov.pl

Aktualnie na Wyspie Pocijiewo, na działce nr 227/5 wykonywany jest odwiert geotermalny. Zgodnie z projektem głębokość końcowa otworu wynosi 2400,0m \pm 10% (w przypadku osiągnięcia dobrych parametrów w obrębie dolnej kredy, głębokość otworu wyniesie 1660,9 m \pm 10%). Bezpośrednim celem podjętej aktywności jest potencjalne zagospodarowanie i wykorzystanie energii z wód geotermalnych dla aktywności rekreacyjnych, balneologicznych i ciepłowniczych oraz wykonanie drugiego otworu wiertniczo-chłonnego, którym schłodzona woda geotermalna po odebraniu części zawartego w niej ciepła będzie z powrotem zatłaczana do złoża.

Mapa 5. Temperatury wód geotermalnych w okolicach OFAK

źródło: www.epiotrkow.pl/

Możliwości pozyskiwania taniej i ekologicznej energii z ziemi zostały zauważone przez władze miasta Konin i gminę Ślesin, które deklarują, że w długiej perspektywie kluczowym zagadnieniem dla gospodarki OFAK ma być rozwój turystyki w oparciu o energię geotermalną⁷.

III.1.1.5. Jakość powietrza

W odniesieniu do zapisów zawartych w ustawie Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 poz. 914), dokonuje co roku oceny poziomów substancji w powietrzu danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref pod kątem określonego zanieczyszczenia.

Jakość powietrza na terenie Konina monitorowana jest:

- na stacji automatycznych pomiarów jakości powietrza zlokalizowanej przy ulicy Wyszyńskiego, gdzie badane jest stężenie: dwutlenku siarki, tlenków azotu, dwutlenku azotu, tlenku węgla pyłu PM10,
- metodą pasywną przy ulicy Poznańskiej, gdzie badane jest stężenie benzenu.

Na terenie powiatu konińskiego monitorowana jest zaś w jednym punkcie w miejscowości Gosławice.

⁷ <http://doklip.zpp.pl/>

Wyniki uzyskane w 2012 roku w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na sklasyfikowanie badanej Aglomeracji do poniższych klas:

- do klasy A – w przypadku dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu oraz metali oznaczonych w pyłe PM10,
- do klasy C – ze względu na wynik oceny pyłu PM10, benzo(a)piranu oznaczonego w pyłe PM10 oraz ozonu.

Ilość dni z przekroczeniem wartości dobowej 50 µg/m³ pyłu PM10 wzrosło w roku 2012, przekraczając 35-cio dniową wartość dopuszczalną. Zmniejszeniu uległo natomiast stężenie średnie dla roku pyłu PM10⁸.

Tabela 9. Wyniki pomiaru pyłu PM10 oraz częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku 2011 i 2012.

Lokalizacja stanowiska	Stężenie pyłu PM10			
	Uśrednianie 24-godzinne - częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym		Średnie dla roku [µg/m ³]	
	2011	2012	2011	2012
Konin, ul. Wyszyńskiego	44	47	36,1	31,0

źródło: (WIOŚ w Poznaniu, Delegatura w Koninie, 2013)

Największymi spółkami emitującymi niepożądane substancje do atmosfery są elektrownie: Pątnów-Adamów-Konin. Miasto Konin zakwalifikowane zostało do miast o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych. Pod względem zanieczyszczeń pyłowych znajduje się na czwartym miejscu tuż po Dąbrowie Górniczej, Krakowie i Bogatyni, zaś pod względem zanieczyszczeń gazowych miasto uplasowało się na drugim jedynie po Bogatyni⁹.

Zanieczyszczenia powietrza są głównie domeną wielkich miast i konurbacji. Na jakość powietrza atmosferycznego główny wpływ posiadają: emisja zanieczyszczeń z dużych zakładów przemysłowych, emisja zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni i palenisk, emisja zanieczyszczeń z lokalnych zakładów wytwórczych i usługowych, a także emisja zanieczyszczeń z pojazdów samochodowych. Nadrzędnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w Koninie ze względu na charakterystykę obszaru, są aktualnie kotłownie węglowe domów mieszkalnych i zakładów produkcyjno – usługowych oraz duży ruch pojazdów wysokotonażowych. Emisja z punktowych źródeł jest niewspółmiernie wysoka w porównaniu do ilości wytwarzanej energii. Sytuację powyższą warunkuje przede wszystkim niska sprawność cieplna kotłów, rodzaj używanego paliwa oraz niedoskonałość procesu spalania. Zanieczyszczenia emitowane przez kotłownie węglowe domów mieszkalnych, powodują znaczące zanieczyszczenie środowiska zwłaszcza w okresie grzewczym w zakresie stężeń związków tj. dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, pyłów, węglowodorów, sadzy i benzopirenu.

Istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego na terenie OFAK jest również ruch samochodowy, to głównie z uwagi na dobra położenie lokalizacyjne (przez teren aglomeracji przebiegają ważne drogi krajowe i wojewódzkie) i wysoki rozwój gospodarczy. Pojazdy emitują gazy spalinowe zawierające głównie dwutlenek węgla, tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory oraz pyły zawierające związki ołowiu, niklu, miedzi, kadmu. Oddziaływanie tych

⁸ Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Koninie w latach 2011-2012, 2013.

⁹ Abrys sp. z o.o.

zanieczyszczeń na środowisko zaznacza się zwłaszcza głównie w przypadku pojazdów o wysokiej masie.

III.1.1.6. Transport

Obszar Aglomeracji przecinają dwie istotne arterie komunikacyjne – drogowa i kolejowa. Szlak drogowy to Autostrada A2 stanowiąca fragment połączenia drogowego Zachód - Wschód (Paryż - Berlin – Moskwa). Szlak kolejowy to fragment linii kolejowej łączącej Warszawę z Poznaniem i Berlinem.

Mapa 6. Układ dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Powiatu konińskiego

źródło: (Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu, 2014)

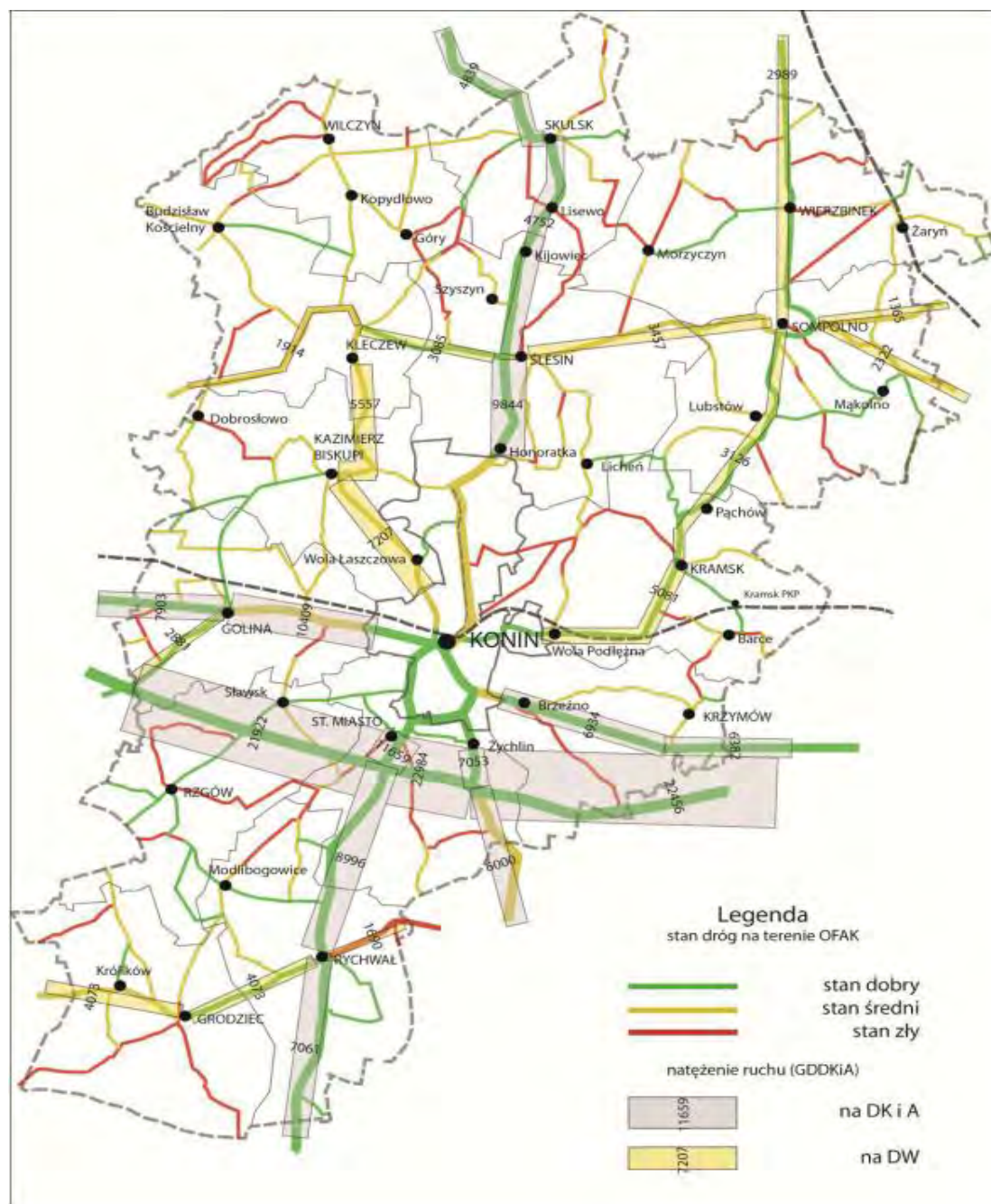
Na terenie jednostek tworzących OFAK pozostaje sieć dróg publicznych o łącznej długości 2247,1 km.

Funkcję publicznego przewoźnika w przewozach pasażerskich pełni na terenie OFAK Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Koninie SA oraz MZK w Koninie. Na tabor PKS składa się około 180 pojazdów, których średni wiek wynosi 16 lat. Najwięcej linii PKS prowadzi do Konina z ościennych gmin. Jest to układ naturalny – stolica regionu generuje ruch do szkół, zakładów pracy, centrów handlowych. Analiza struktury wiekowej taboru PKS w Koninie wskazuje stałą tendencję jego odmładzania (pojazdy wyprodukowane po 2000 roku). Na przestrzeni lat 2012-2013 odsetek nowszych autobusów wzrósł z 25% do 35%. W analogicznym okresie spadło nasycenie pojazdami około dwudziestoletnimi z 67% do 57%¹⁰.

¹⁰ Studium rozwoju transportu zrównoważonego OFAK, 2014

Miejski Zakład Komunikacji w Koninie jeździ w ramach 21 linii dziennych i 1 linii nocnej oraz dysponuje 55 autobusami. Rocznie z komunikacji miejskiej w Koninie korzysta około 12 000 000 pasażerów, a kierowcy przejeżdżają około 3,5 miliona kilometrów. Miejski Zakład Komunikacji w Koninie (MZK) nie obsługuje całego obszaru OFAK. Jego funkcjonowanie ogranicza się tylko do miasta Konin oraz kilku pobliskich gmin. Alternatywą dla podróży odbywanych środkami komunikacji publicznej jest transport indywidualny. W 2012 roku w OFAK zarejestrowanych było 150 292 pojazdów samochodowych. W tej liczbie mieściło się 112 295 samochodów osobowych. Na przestrzeni lat 2010-2013 odnotowano znaczny wzrost liczby samochodów na terenie Aglomeracji, co przy braku odpowiedniego rozwoju sieci drogowej przyczynia się do znacznego wzrostu natężenia ruchu na tym obszarze.

Mapa 7. Układ dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Powiatu konińskiego

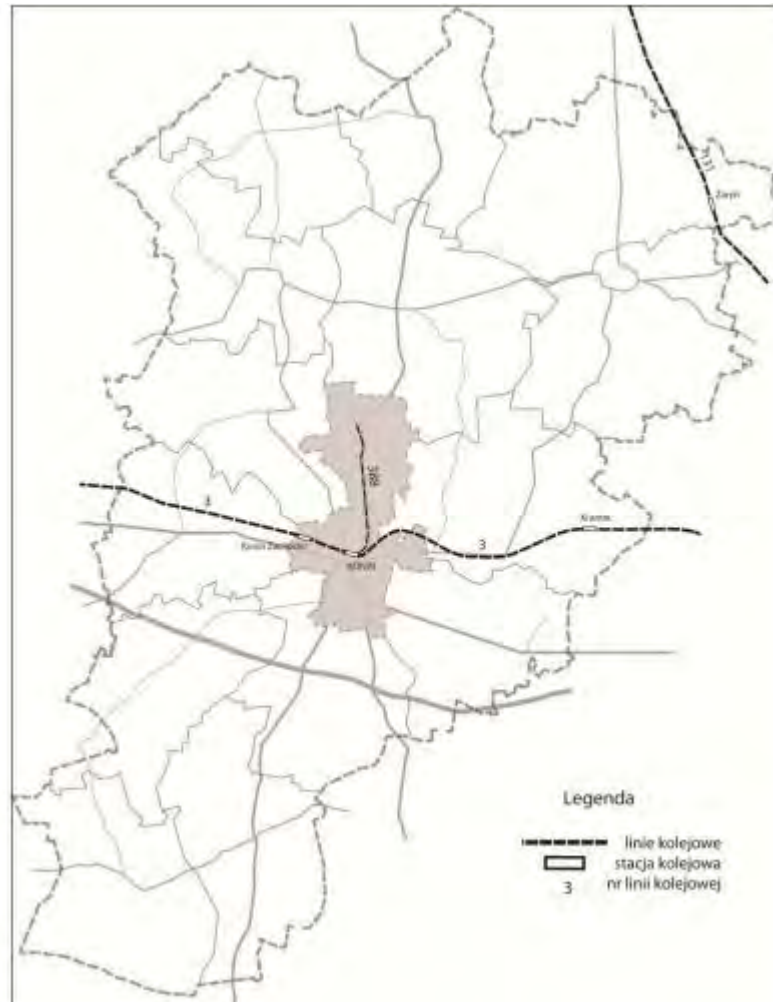
źródło: (Studium rozwoju transportu zrównoważonego OFAK, 2014)

Na terenie OFAK funkcjonuje jedna linia kolejowa, która jest częścią linii łączącej Warszawę z Poznaniem i dalej Berlinem. Na tym odcinku funkcjonują 3 przystanki i dworce.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonują dwie linie towarowe. Jedna z nich łączy Górnośląski Okręg Przemysłowy z portami w Gdańsku i Gdyni. Jest to zelektryfikowana linia dwutorowa.

Druga wymienionych linii jest linią jednotorową i niezelektryfikowaną. Jej obecne znaczenie jest marginalne.

Mapa 8. linie kolejowe na terenie OFAK

źródło: (Studium rozwoju transportu zrównoważonego OFAK, 2014)

III.1.1.7. Gospodarka odpadami

Na terenie OFAK stosuje się różnorodne formy zbiórki odpadów komunalnych. Należą do nich:

- zbiórka odpadów komunalnych zmieszanych (w systemie niewymiennym lub wymiennym),
- zbiórka odpadów komunalnych zebranych selektywnie (w systemie pojemnikowym lub workowym),
- zbiórka odpadów wielkogabarytowych, budowlanych, niebezpiecznych i innych,
- zbiórka z terenów otwartych (tj. z koszy, z placów targowych, cmentarzy, terenów zieleni miejskiej).

W chwili obecnej zarządzaniem gospodarką odpadami zajmuje się Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. w Koninie.

Zagospodarowanie odpadów odbywa się za pomocą składowisk w Kownatach (gmina Wilczyn) oraz w Genowefie (gmina Kleczew), a także składowiska w Koninie, przy Miejskim Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnym. Funkcjonuje także dodatkowe 6 składowisk odpadów innych niż komunalne. Dodatkowo na obszarze Aglomeracji znajduje się 10 nieczynnych składowisk, spośród których jedynie dwa zostały zrekultywowane. Pozostałe stanowią zatem potencjalny obszar działań przyczyniających się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery oraz ograniczenia innego szkodliwego wpływu na środowisko naturalne

Na obszarze OFAK działają także dwie sortownie odpadów, a także cztery kompostownie, biogazownia oraz instalacje do spalania bądź współspalania odpadów¹¹.

W latach 2010 – 2013 ilość odpadów komunalnych ogółem oraz z gospodarstw domowych utrzymywała się na podobnym poziomie. Także wskaźniki dotyczące ilości odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca były w tym czasie zbliżone. Skokowy wzrost wymienionych parametrów odnotowany został w 2013 roku. Prawdopodobną przyczyną tego stanu rzeczy jest wejście w życie nowych regulacji dotyczących gospodarki odpadami. Ze szczegółowych danych wynika, że większy wpływ na odnotowany wzrost mieli mieszkańcy wsi niż miast.

Tabela 10. Zestawienie zbiorcze danych o rodzajach i ilości odebranych odpadów komunalnych w latach 2010-2013 na terenie OFAK

Wyszczególnienie	Masa odebranych odpadów [t]		Budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]
	z gospodarstw domowych	ogółem		
2010	26577,51	34866,63	24031	169
2012	26708,83	35175,67	23945	171
2013	29267,17	37344,16	bd	181

źródło: Bank Danych Lokalnych

Jedną kluczowych inwestycji w zakresie gospodarki odpadami będzie planowana budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych, który jest zasadniczą inwestycją realizowanego przez MZGOK Sp. z o.o. projektu pt „Uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie subregionu konińskiego. Do ZTUOK kierowany będzie strumień odpadów w ilości ok. 94 tyś. Mg/rok. Budowa ZTUOK umożliwi energetyczne wykorzystanie odpadów. Proces technologiczny ZTUOK prowadzony będzie w dwóch cyklach: w okresie zimowym ZTUOK pracował będzie w systemie kogeneracji wytwarzając 1,5 MWe energii elektrycznej i 16 MWt energii cieplnej, natomiast w pozostałych miesiącach roku w systemie kondensacji z produkcją 6 MWe energii elektrycznej.

Na terenie OFAK w 2012 roku funkcjonowały 22 oczyszczalnie ścieków.

Tabela 11. Zestawienie oczyszczalni ścieków w OFAK w 2012 roku

Gmina	Lokalizacja	Obsługiwany obszar	Ilość ścieków w 2012 roku [m ³]
Golina	Golina	gmina Golina	190678,0
Kazimierz Biskupi	Kazimierz Biskupi	gmina Kazimierz Biskupi	384914,0

¹¹ Studium rozwoju gospodarczego wraz z programem promocji terenów inwestycyjnych Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej, 2014.

Kleczew	Jabłonka	miejsowość Jabłonka	10068,0
Kleczew	Kleczew	gmina Kleczew	177888,0
Kramsk	Dębicz	gmina Kramsk	18031,7
Krzymów	Brzezińskie Holendry	gmina Rzgów	52108,0
Stare Miasto	Modła Królewska	gmina Stare Miasto	79435,0
Rychwał	Rychwał	gmina Rychwał	60261,0
Rzgów	Rzgów	miejsowość Rzgów	47028,0
Rzgów	Sławsk	miejsowość Sławsk	31667,0
Skulsk	Lisewo	gmina Skulsk	55094,0
Sompolno	Sompolno	miejsowość Sompolno, ul. Św. Barbary	43329,0
Sompolno	Sompolno	gmina Sompolno	129108,0
Sompolno	Mąkolno	miejsowość Mąkolno	9797,0
Ślesin	Licheń Stary	miejsowość Licheń Stary	113679,0
Ślesin	Lubomyśl	gmina Ślesin	377343,0
Wilczyn	Kownaty	gmina Wilczyn	100637,0
Wierzbiniek	Wierzbiniek	gmina Wierzbiniek	11200,0
Kleczew	Budziszław Kościelny	miejsowość Budziszław Kościelny	43727,0
Konin	Lewy Brzeg	Konin	3023000,0
Konin	Prawy Brzeg		
Konin	Janów		

źródło: Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej wielkopolskiego WIOŚ w Powiecie konińskim w roku 2012, Bank Danych Lokalnych.

Na terenie Konina funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków, na który składają się trzy oczyszczalnie ścieków tworzące dwa podsystemy zlewowe. Wynika to z położenia nad Wartą, która dzieli miasto na dwie części. Na terenie oczyszczalni Lewy Brzeg umieszczona jest instalacja do przeróbki osadów powstałych w oczyszczalniach. Instalacja ta obsługuje wszystkie oczyszczalnie.

Na przestrzeni lat 2010 – 2013 systematycznie wzrasta odsetek ludności OFAK objętych usługą oczyszczania wytworzonych ścieków. Wskaźnik ten podniósł się z 56,1% w 2010 roku do 57,5% w 2013 roku. Wynika to z przeprowadzonych w tym czasie inwestycji w rozwój i modernizację sieci kanalizacyjnych.

W całym województwie wielkopolskim z możliwości odprowadzania ścieków do oczyszczalni korzystało w 2013 roku 67,8% ogółu mieszkańców. Jest to o ponad 10% wyższy wskaźnik niż dla OFAK. Dynamika tego wskaźnika dla województwa także jest wyższa niż w OFAK.

III.1.2. Identyfikacja obszarów problemowych

Na podstawie analizy stanu istniejącego należy wskazać następujące obszary problemowe na terenie Aglomeracji w kontekście realizacji strategii niskoemisyjnej:

- energetyka – poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- budownictwo i mieszkalnictwo – stan zabudowy mieszkaniowej,
- transport – natężenie ruchu i generowany poziom hałasu,
- jakość powietrza – przekroczenia norm stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

III.1.2.1. Energetyka

Analiza obecnego stanu energetyki na terenie OFAK pozwoliła na wyodrębnienie następujących obszarów problemowych:

- niska skala wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wysoki poziom niskiej emisji emitowany z indywidualnych systemów grzewczych,
- działania edukacyjne w zakresie stosowania i możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do zaopatrzenia obiektów mieszkalnych,
- zastępowanie spalania węgla biomasą, palenie śmieci przyczyniające się do zwiększenia zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że Wielkopolska znajduje się w bardzo sprzyjającym położeniu do korzystania z odnawialnych źródeł energii. Dotyczy to zarówno możliwości korzystania z energii wiatrowej, słonecznej, geotermalnej, wytwarzanej z biomasy i biogazu.

Na terenie OFAK można zaobserwować liczne działania inwestorów prywatnych w zakresie budowy instalacji służących do pozyskania energii z odnawialnych źródeł. Zdecydowana większość z nich to turbiny wiatrowe wykorzystujące siłę wiatru do wytwarzania energii elektrycznej. Na omawianym terenie występują także instalacje solarne, fotowoltaiczne, czy geotermalne.

Z kolei inwestycje samorządów koncentrują się na dwóch głównych kierunkach - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz modernizacje kotłowni w tych budynkach (wymiana starych kotłów węglowych na kotły spalające paliwa ekologiczne).

Jednak budynki użyteczności publicznej stanowią niewielki ułamek ogółu budynków na terenie powiatu. Problemem jest przekonanie mieszkańców powiatu (w tym właścicieli nieruchomości) i zachęcenie ich do inwestycji proekologicznych. W dużej mierze jest to problem spowodowany niskim poziomem dochodów oraz bezrobociem.

Pochodną zarysowanej wyżej sytuacji jest wysoki poziom niskiej emisji, którego źródłem są indywidualne instalacje grzewcze. Problem nasila się w sezonie grzewczym i potęguje go wykorzystywanie paliw niskiej jakości (a często i śmieci).

III.1.2.2. Budownictwo i mieszkalnictwo

Głównym problemem w zakresie budownictwa jest duża energochłonność budynków. Niewielki procent zabudowy poddany został termomodernizacji. Warto zwrócić uwagę, że na zużycie energii w lokalach mieszkalnych największy wpływ ma ich ogrzewanie i zaopatrzenie w ciepłą wodę. Szacuje się, że jest to ponad 80% zapotrzebowania. Jak z tego wynika, działania zmierzające do obniżenia energochłonności budynków (zmniejszenia strat ciepła) dają realną szansę na obniżenie poziomu emisji do powietrza szkodliwych substancji. Tym samym mają istotne znaczenie w długookresowej strategii gospodarki niskoemisyjnej OFAK.

Na powstawanie strat wytworzonego ciepła ma wpływ także stan urządzeń i instalacji grzewczych. Często są to instalacje i urządzenia przestarzałe, o niskiej sprawności, rozregulowane i słabo izolowane.

Zmiana opisanego stanu rzeczy jest zazwyczaj kosztowna, wymaga bowiem daleko idących ingerencji w substancję budynków. Długi jest także okres zwrotu z inwestycji. Działania termomodernizacyjne powinny obejmować:

- docieplenie ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów,
- wymianę okien oraz drzwi,
- modernizację instalacji wentylacyjnej i/lub klimatyzacyjnej,
- modernizację instalacji grzewczej.

Jak wyżej wspomniano, działania w tym obszarze są kosztowne i skomplikowane, a okres zwrotu z inwestycji długi. Dlatego należy podejmować próby korzystania z programów wspomagających przeprowadzenie procesu termomodernizacji.

Tworzenie klimatu do proekologicznych zachowań mieszkańców to kolejny obszar działań do podjęcia. Efekt ten można osiągnąć stosując zachęty o charakterze ekonomicznym oraz prowadząc działalność uświadamiającą i edukacyjną.

III.1.2.3. Jakość powietrza

W wyniku pomiarów dokonanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) na terenie strefy wielkopolskiej, w obrębie której znajduje się OFAK, w ostatnich latach zostało stwierdzone przekroczenie średniego rocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. W konsekwencji obszar ten został zaklasyfikowany do klasy C. Klasa ta zostaje przypisana, jeżeli stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji.

Głównym źródłem emisji B(a)P jest spalanie w celach grzewczych realizowane w instalacjach, często przestarzałych i o niskiej sprawności budynków mieszkalnych i kotłowni indywidualnych (sektor komunalno-bytowy). W znacznej mierze odpowiada on także za emisję pyłu PM10 do atmosfery.

Na jakość powietrza duży wpływ ma także emisja z zakładów wykorzystujących w procesie technologicznym energetyczne spalanie paliw (emisja punktowa). W przypadku obszaru Aglomeracji jest to Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin. Na podstawie badań przeprowadzonych przez WIOŚ można stwierdzić, że na przestrzeni lat 2011-2012 emisja pyłów z ZE PAK zmniejszyła się, podobnie jak i redukcji uległa ilość wytworzonych substancji gazowych. Jest tu widoczny pozytywny efekt inwestycji w urządzenia i systemy oczyszczania spalin w ZE PAK. Niemniej jednak w dalszym ciągu kombinat jest odpowiedzialny za około 70% emisji przemysłowej w skali województwa (wraz z EC Karolin II).

Kolejnym źródłem zanieczyszczeń atmosfery jest komunikacja. Jest ona odpowiedzialna za całoroczny poziom NO_x, pyłu zawieszonego i benzenu. Wpływ tego czynnika na poziom zanieczyszczenia powietrza rośnie wraz ze wzrostem liczby pojazdów samochodowych i w konsekwencji natężenia ruchu ulicznego.

Zanieczyszczenie powietrza negatywnie oddziałuje na zdrowie mieszkańców i jakość życia. Jako główne kierunki działań w tym obszarze można wskazać:

- ograniczenie emisji sektora bytowego, poprzez realizację działań termomodernizacyjnych i modernizacji źródeł ciepła,
- ujęcie konieczności modyfikacji emisji sektora bytowego w dokumentach strategicznych o zasięgu lokalnym,
- edukację ekologiczną i zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń dla zdrowia wynikających z emisji benzo(a)pirenu podczas spalania paliw stałych,
- stosowanie zasad „zielonych zamówień publicznych”,
- rozbudowę infrastruktury sieciowej i podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej, gazowej,
- zwiększenie poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

III.1.2.4. Transport

Na sieć drogową na obszarze Aglomeracji składają się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne oraz fragment autostrady A2. Jednocześnie na obszarze tym w 2013 roku zarejestrowanych było ponad 150 tys. pojazdów. Ta ostatnia wartość powiększa się z każdym rokiem. Zwiększająca się liczba pojazdów powoduje wzrost natężenia ruchu na drogach i zwiększenie ich obciążenia. Duże natężenie ruchu wpływa na:

- wzrost emisji zanieczyszczeń,

- wzrost poziomu generowanego hałasu,
- nadmierne obciążenie dróg.

Władze podmiotów wchodzących w skład OFAK zaangażowały się w przeprowadzenie szeregu remontów w ciągach dróg im podlegających.

III.1.3. Aspekty organizacyjne i finansowe

III.1.3.1. Koordynacja i struktury organizacyjne przeznaczone do realizacji planu

Realizacja zadań ujętych w PZGE jest przypisana poszczególnym jednostkom podległym władzom podmiotów samorządowych wchodzących w skład Aglomeracji, a także interesariuszom zewnętrznym. Ponieważ PZGE jest przekrojowy i obejmuje wiele dziedzin funkcjonowania, konieczna jest jego skuteczna koordynacja oraz monitoring realizacji. Niniejsze cele będą realizowane przez Koordynatora PZGE a także jednostki terenowe w każdej z gmin wchodzących w skład Aglomeracji.

Rolą koordynatora Planu Zrównoważonego Gospodarowania Energią jest dopilnowanie, aby cele i kierunki działań wyznaczone w PZGE były skutecznie realizowane (również poprzez zapewnienie odpowiednich zapisów w prawie lokalnym, dokumentach strategicznych i planistycznych oraz wewnętrznych instrukcjach). Ponadto koordynator powinien również mieć w swoim zakresie inne działania związane z zarządzaniem energią, bezpośrednio niewynikające z PZGE (np. nadzór nad zaopatrzeniem miasta w energię i ciepło, zakupy energii itp.).

Zadania terenowe, związane z gromadzeniem i przetwarzaniem danych na potrzeby realizacji PZGE zostaną powierzone wydziałom bądź osobom zajmującym się ochroną środowiska w każdej gminie.

III.1.3.2. Zasoby ludzkie

Wdrożeniem i monitoringiem realizacji PZGE powinna zająć się osoba na nowopowstałym stanowisku lub osoba, której przydzielono obowiązki Koordynatora realizacji PZGE. Pozostałe zasoby ludzkie, których zadaniem będzie wspieranie Koordynatora w ramach działań terenowych, będą stanowić osoby, którym przydzielone zostanie to zadanie w każdej gminie OFAK (1 osoba z każdej gminy).

III.1.3.3. Zaangażowane strony - współpraca z interesariuszami

Pod pojęciem interesariuszy należy rozumieć jednostki, grupy, czy też organizacje, na które PZGE bezpośrednio, bądź pośrednio oddziałuje. Interesariuszami PZGE są wszyscy mieszkańcy powiatu, przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu.

Wypracowanie właściwego systemu współpracy z interesariuszami jest niezwykle istotne z punktu widzenia skutecznej realizacji PZGE, ponieważ:

- każde działanie realizowane w ramach PZGE wpływa na otoczenie społeczne,
- otoczenie społeczne (zaangażowanie, ale także odpowiednie nastawienie społeczeństwa) wpływa na możliwości realizacji działań.

W celu skutecznej realizacji zaleca się, w ramach utworzonej komórki doradczej Komisji organizację cyklicznych spotkań Koordynatorów PZGE z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Spotkania miałyby na celu wymianę uwag, opinii, ale także wiedzy, doświadczenia i „dobrych praktyk” we wdrażaniu działań zawartych w planie, wprowadzania rozwiązań ograniczających zużycie energii i emisje z obszaru miasta. Komisja prowadziłyby

również wspólne działania informacyjno-promocyjne w zakresie oszczędzania energii (np. festiwale, festyny, konkursy)

III.1.3.3.1. Opis grupy respondentów i przebieg konsultacji

W dniu 16 grudnia 2014r. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Koninie, odbyły się konsultacje społeczne dotyczące priorytetów i celów strategicznych „Planu zrównoważonego gospodarowania energią Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej” (OFAK). Wzięli w nich udział przedstawiciele społeczności Aglomeracji Konińskiej, w tym: przedstawiciele lokalnej administracji (urzędów i jednostek budżetowych), organizacji pozarządowych, a także sami mieszkańcy gmin.

Spotkanie rozpoczęło się o godz. 10:00, prezentacją PowerPoint, podczas której Pan Przemysław Komorowski z ramienia wykonawcy przedstawił najważniejsze cele i założenia tworzonego dokumentu. Była ona wstępem do dyskusji. Po około godzinnej prezentacji zarządzono przerwę, po której rozpoczęła się dyskusja, trwająca do godz. 12:00. Podczas konsultacji wszystkim uczestnikom rozdano ankiety konsultacyjne do wypełnienia, które były również pomocne przy ustalaniu głównych działań.

Po przeanalizowaniu wyników ankiet oraz po spisaniu propozycji uczestników konsultacji ustalono, że najważniejsze dla Aglomeracji Konińskiej plany działań do roku 2020 to:

1. Instalacja Odnawialnych Źródeł Energii w budynkach użyteczności publicznej.
2. Budowa i rozbudowa instalacji energetyki wiatrowej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej w celu upłynnienia ruchu i ograniczenia emisji.
4. Wsparcie mieszkańców w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków i ograniczania emisji.
5. Budowa i modernizacja budynków miejskich oraz sektora mieszkaniowego z uwzględnieniem wysokich wymogów efektywności energetycznej i zastosowanie OZE.
6. Wymiana oświetlenia wewnętrznego, sprzętu RTV, ITC i AGD.
7. Rozwój systemu ścieżek rowerowych oraz spacerowych, a także poprawa ich jakości.
8. Modernizacja oświetlenia ulicznego i parkowego.
9. Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie efektywności energetycznej, OZE i zrównoważonej mobilności.
10. Promocja efektywności energetycznej i ograniczania emisji przez zamówienia publiczne (zielone zamówienia publiczne).

Kolejność wprowadzonych propozycji jest przypadkowa i zależy od wymagań poszczególnych gmin. Biorąc pod uwagę wyniki ankiet najpopularniejsze propozycje to: programy dopłat do wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne, program dopłat do termomodernizacji obiektów gminnych, program inicjatyw edukacyjnych dla szkół podstawowych i gimnazjów z zakresu gospodarki niskoemisyjnej oraz programy rozwoju ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą.

Z analizy ankiet wynika, że większość respondentów uważa za istotne, podejmowanie działań służących ograniczeniu wzrostu emisji gazów, poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększanie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych. Te działania wskazano jako przyczyniające się do polepszenia warunków życia. Do najistotniejszych rodzajów odnawialnych źródeł energii respondenci zaliczyli: instalacje z kolektorami słonecznymi, instalacje z pompami ciepła czy kotły na biomasę.

Podczas dyskusji zgłoszono także problemy z jakimi muszą się zmagać mieszkańcy aglomeracji konińskiej w odniesieniu do priorytetów i celów strategicznych regionu:

1. Brak ustawy o odnawialnych źródłach energii.
2. Recykling.

Wskazane obszary problemowe są uniwersalne dla całej Polski, jednakże pokazują jak decyzje podejmowane na szczeblu państwowym, a w tym wypadku ich brak, wpływają negatywnie na planowanie inwestycji w regionie. Brak ustawy o OZE mocno komplikuje planowanie strategiczne w zakresie ich wykorzystania. Z kolei niedawna zmiana ustawy o odpadach spowodowała dużo problemów z ich wywozem, recyklingiem czy samymi opłatami.

III.1.3.4. Budżet i przewidziane finansowanie działań

Działania przewidziane w PZGE będą finansowane zarówno ze środków własnych OFAK jak i środków zewnętrznych. Możliwość pozyskania środków z programów krajowych i europejskich jest kluczowym elementem planowania budżetu na zaplanowane działania. We własnym zakresie – konieczne jest uwzględnienie działań w wieloletnich prognozach finansowych oraz w budżecie JST i budżecie jednostek podległych JST, na każdy rok. Przewiduje się pozyskanie również zewnętrznego wsparcia finansowego dla planowanych działań w formie bezzwrotnych dotacji, pożyczek, wykorzystania formuły ESCO i kredytów.

Ponieważ nie można szczegółowo zaplanować w budżecie JST wszystkich wydatków z wyprzedzeniem do roku 2020, stąd też kwoty przewidziane na realizację poszczególnych zadań należy traktować, jako szacunkowe zapotrzebowanie na finansowanie, a nie planowane kwoty do wydatkowania. Kwoty te powinny zostać uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej (zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zm.) oraz wymogami NFOŚiGW dla PGN.

W ramach corocznego planowania budżetu miasta i budżetu jednostek miejskich na kolejny rok, wszystkie jednostki wskazane w PZGE jako odpowiedzialne za realizację działań powinny zabezpieczyć w budżecie środki na realizację odpowiedniej części przewidzianych zadań. Pozostałe działania, dla których finansowanie nie zostanie zabezpieczone w budżecie, powinny być brane pod uwagę w ramach pozyskiwania środków z dostępnych funduszy zewnętrznych.

III.1.3.5. Przewidywane źródła finansowania działań

Dla planowanych działań określono potencjalne źródła finansowania. Możliwe do wykorzystania źródła finansowania (poza budżetem gminy), to przede wszystkim:

- Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”,
- PROW,
- WRPO,
- POIR,
- Szwajcarsko-Polski Program Współpracy,
- Program LIFE+,
- System Zielonych Inwestycji – programy priorytetowe:
 - „Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE)”,
 - SOWA energooszczędne oświetlenie uliczne,
 - LEMUR energooszczędne budynki użyteczności publicznej,
 - BOCIAN rozproszone, odnawialne źródła energii,
 - Program PROSUMENT – dofinansowanie mikroinstalacji OZE,
- NFOŚiGW - Efektywne wykorzystanie energii:
 - dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych,
 - dopłaty do kredytów na kolektory słoneczne,
- Fundusz Remontów i Termomodernizacji Banku Gospodarstwa Krajowego:
 - premia termomodernizacyjna,
 - premia remontowa,
- Bank BOŚ – „Kredyt z Klimatem”:
 - Program Efektywności Energetycznej w Budynkach,
 - Program Modernizacji Kotłów,
- System białych certyfikatów,
- Finansowanie w formule ESCO.

Szczegółowy opis finansowanych przedsięwzięć oraz środków przeznaczonych na poszczególne programy zawarte są w załączniku 1 do niniejszego opracowania.

III.1.3.6. Środki na monitoring i ocenę realizacji planu

Prowadzenie stałego monitoringu PZGE jest konieczne dla śledzenia postępów we wdrażaniu działań i osiągnięciu założonych celów. Monitoring realizacji PZGE na poziomie OFAK będzie prowadzony przez specjalnie wyselekcjonowany podmiot zajmujący się realizacją Planu, z kolei za monitoring realizacji PZGE dla poszczególnych JST odpowiedzialne będą dane jednostki terytorialne. Koordynator PZGE będzie odpowiedzialny za zebranie danych dla zadań realizowanych na poziomie gminy oraz za aktualizację danych w Systemie Zarządzania Emisją Gazów Ciepłarnianych (forma arkusza kalkulacyjnego), w zakresie danych energetycznych. W zadania dotyczące monitoringu zaangażowany będzie Koordynator PZGE oraz wydziały terenowe. Raporty z monitoringu opracowywane są raz w roku i prezentowane burmistrzowi i bądź odpowiednio staroście powiatu. Aktualizacja PZGE dokonywana będzie cyklicznie raz na dwa lata.

III.1.4. Analiza SWOT

Tabela 12. Analiza SWOT – uwarunkowania realizacji celu redukcji emisji gazów cieplarnianych w OFAK

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	(S) SILNE STRONY	(W) SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> • położenie geograficzne w centralnej części kraju, w dogodnej odległości od dużych ośrodków o znaczeniu krajowym (Warszawa, Poznań, Łódź) przy ważnych szlakach komunikacyjnych; • tereny inwestycyjne w sąsiedztwie Autostrady A2; • rozbudowana infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, sieci energetyczne, infrastruktura drogowa); • stała tendencja poprawy warunków bytowych mieszkańców • zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza przez ZE PAK, • sukcesywny spadek stężeń średniorocznych SO₂; • eliminacja spalania paliw stałych w obiektach użyteczności publicznej oraz przeprowadzenie ich termomodernizacji; • wzrastająca świadomość obywatelska i ekologiczna mieszkańców; • uchwalone dokumenty strategiczne (Plan Rozwoju Lokalnego, Wieloletni Plan Przedsięwzięć Powiatu Konińskiego, Wieloletnia Prognoza Finansowa Powiatu Konińskiego na lata 2013 - 2023, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Konińskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020, Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Konińskiego na lata 2008 - 2013); • potencjał wykorzystania energii, wiatrowej, słonecznej i geotermalnej; • inwestycje w poprawę jakości dróg poprawiające ich przepustowość. 	<ul style="list-style-type: none"> • przekroczenia dopuszczalnej częstości występowania stężeń ponadnormatywnych 24-godzinnych pyłów PM10 i poziomu docelowego benzo(A)pirenu; • emisja zanieczyszczeń przemysłowych pochodzących ze spalania paliw; • emisja zanieczyszczeń pochodzących z komunikacji, • problem niskiej emisji, generowanej głównie z indywidualnych systemów grzewczych, • wysokie ceny nośników energii; • ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu ochrony powietrza; • brak narzędzi prawnych umożliwiających nakładanie na osoby fizyczne obowiązku wymiany kotłów węglowych na ekologiczne źródła grzewcze; • niska stopa życia generująca spalanie tańszych paliw o niskiej jakości; • niski poziom pozyskiwania energii ze źródeł alternatywnych (OZE).

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	(O) SZANSE	(T) ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość zmniejszenia poziomu bezrobocia w wyniku realizacji inwestycji związanych z wprowadzaniem PGN; • krajowe zobowiązania dotyczące zapewnienia odpowiedniego poziomu energii odnawialnej i biopaliw na poziomie krajowym, w zużyciu końcowym; • wymagania dotyczące efektywności energetycznej i OZE (dyrektywy UE); • wzrastająca presja na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej; • rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność; • wzrost cen nośników energii powodujący presję na ograniczenie końcowego zużycia energii; • wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców; • wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15% w końcowym zużyciu energii w roku 2020 (według wymogów UE); • uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska dla strefy obejmującej Powiat koniński; • nowa perspektywa unijna 2014-2020 jako wsparcie dla inwestycji w OZE, termomodernizację i rozbudowę sieci ciepłowniczej, fundusze zewnętrzne i rządowe na działania na rzecz efektywności energetycznej i redukcji emisji; • rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie świetlówki energooszczędne). 	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość braku dofinansowania dla części planowanych działań ze względu na ograniczone środki; • brak kompromisu w skali globalnej co do porozumienia w sprawie celów redukcji emisji GHG i osłabienie roli polityki klimatycznej UE; • ogólnokrajowy trend wzrostu zużycia energii elektrycznej; • kryteria zadłużenia samorządów niekorzystne dla prowadzenia inwestycji; • brak aktualnych regulacji prawnych - zagrożona realizacja wypełnienia celów wskaźnikowych OZE (15%) w skali kraju; • przewidywane utrzymywanie się wysokich cen gazu (lub wzrost cen); • utrzymująca się wysoka cena energii elektrycznej oraz opłat związanych z jej przesyłem; • niekorzystne zjawiska ekonomiczne np. kryzys finansowy.

III.1.5. Cele strategiczne i szczegółowe

Cele głównego planu zrównoważonego gospodarowania energią wpisują się w cele przyjęte na poziomie Unii Europejskiej w zakresie transformacji gospodarki Europy w kierunku budowy niskoemisyjnych gospodarek Państw członkowskich. Wyznaczone cele szczegółowe na poziomie lokalnym dla Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej wpisują się w cel strategiczny. Dla OFAK przyjmuje się następujące cele w ramach Planu Zrównoważonego Gospodarowania Energią:

Cel strategiczny: transformacja Gmin, Miast i Powiatu Konińskiego tworzących OFAK w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprawę efektywności energetycznej, wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawę jakości powietrza.

Cel szczegółowy 1: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 roku.

Cel szczegółowy 2: zmniejszenie zużycia energii do 2020 roku.

Cel szczegółowy 3: zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku.

Cel szczegółowy 4: osiągnięcie określonych w Dyrektywie CAFE poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń w powietrzu do roku 2020.

Przyjęte cele są zgodne z krajowymi, wojewódzkimi i innymi gminnymi dokumentami strategicznymi. Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Konińskiej będzie dążyć do realizacji wyznaczonych celów poprzez realizację działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych zdefiniowanych w niniejszym planie.

III.2. WYNIKI BAZOWEJ INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA

Rozdział prezentuje podsumowanie wyników inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych wykonanych dla lat 2010 i 2013. Oszacowanie wielkości emisji wykonano na podstawie danych pozyskanych od jednostek samorządu terytorialnego z terenu OFAK oraz przedsiębiorstw energetycznych dostarczających energię.

III.2.1. Metodologia

Do opracowania inwentaryzacji wykorzystano metodologie określania wielkości emisji opracowaną dla Porozumienia burmistrzów oraz wytycznych IPCC:

- Metodologia opracowana przez Wspólne Centrum Badawcze (JRC) Komisji Europejskiej we współpracy z Dyrekcją Generalną ds. Energii (DG ENER) i Biurem Porozumienia Burmistrzów, zawartą w poradniku „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)”.
- 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories.

Celem inwentaryzacji jest określenie wielkości emisji z obszaru OFAK, tak aby możliwe było zaprojektowanie działań służących jej ograniczeniu przez władze danych JST. W związku z tym emisje z sektorów, na które władze JST mają nieistotny wpływ (bardzo ograniczony) są traktowane ogólnie, a bardziej szczegółowo rozpatruje się wielkości emisji z sektorów gospodarki miejskiej. Emisję gazów cieplarnianych określa się na podstawie finalnego zużycia energii na terenie OFAK.

III.2.2. Zakres i granice

Inwentaryzacja obejmuje obszar w granicach administracyjnych OFAK. Do obliczenia emisji przyjęto zużycie energii finalnej, w podziale na nośniki energii w obrębie granic OFAK. Poprzez zużycie energii finalnej rozumie się zużycie:

- Energii paliw kopalnych (na potrzeby gospodarczo-bytowe, transportowe i przemysłowe),
- Ciepła sieciowego,
- Energii elektrycznej,
- Energii ze źródeł odnawialnych.

III.2.3. Źródła danych

Dane do inwentaryzacji zużycia energii pozyskano z następujących źródeł:

- Wydziały i Biura Urzędów Miast i Gmin należących do OFAK,
- Wydziały i Biura Starostwa Powiatowego w Koninie,
- Zakłady Budżetowe,
- Spółki miejskie:
 - Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Koninie,
 - Miejski Zakład Komunikacji w Koninie,
 - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Koninie sp. z o.o.,
 - Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o.,
 - Zakład Usług Wodnych w Koninie,
- Jednostki budżetowe,
- Miejskie jednostki organizacyjne,
- Jednostki administracji rządowej,
- Przedsiębiorstwa energetyczne.

Ponadto wykorzystano powszechnie dostępne dane statystyki publicznej (GUS) oraz inne opracowania dotyczące opisywanego obszaru. Powyższe źródła danych wykorzystane były do inwentaryzacji emisji z obszaru OFAK za lata 2010 i 2013.

III.2.4. Wskaźniki emisji

Dla określenia wielkości emisji przyjęto dla paliw:

- standardowe wskaźniki emisji wykorzystywane przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji do sporządzania Krajowych Inwentaryzacji Emisji Gazów Ciepłarnianych,
- wskaźniki emisji zalecane przez wytyczne Porozumienia Burmistrzów,
- krajowe i lokalne wskaźniki emisji dla energii elektrycznej i ciepła.
- wskaźniki emisji wyrażone są w jednostkach energetycznych (zgodnie z wytycznymi Porozumienia burmistrzów Mg CO₂/MWh).

Tabela 13. Zestawienie wykorzystanych wskaźników emisji dla Energii elektrycznej sieciowej i Ciepła sieciowego

Rodzaj wskaźnika	Rok	Wskaźnik emisji [MgCO ₂ /MWh]	Źródło
Energia elektryczna sieciowa	2010	0,812	KOBIZE
	2013	0,812	KOBIZE
Ciepło sieciowe	2010	0,3636	MPEC
	2013	0,3636	MPEC

Dla energii elektrycznej przyjęto wskaźniki emisji podawane przez KOBIZE dla określenia linii bazowej projektów redukcji emisji.

Ze względu na lokalny charakter produkcji i dostaw ciepła do miejskiej sieci przyjęto wskaźniki podane przez MPEC Konin

Tabela 14. Zestawienie wykorzystanych wskaźników emisji dla paliw

Rodzaj paliwa	Wartość opałowa	Wskaźnik emisji [MgCO ₂ /MWh]
Gaz ziemny	34,39 MJ/m ³	0,202
Olej opałowy	40,19 MJ/kg	0,276
Węgiel kamienny	21,22 MJ/kg	0,338
Benzyna	44,8 MJ/kg	0,248
Olej napędowy (diesel)	43,33 MJ/kg	0,265
LPG	47,3 MJ/kg	0,225

Metodologia obliczeń

Obliczenia wielkości emisji wykonano za pomocą arkuszy kalkulacyjnych. Do obliczeń wykorzystano podstawowy wzór obliczeniowy:

$$E_{CO_2} = C \times EF$$

gdzie:

E_{CO_2} – oznacza wielkość emisji CO₂ [Mg]

C – oznacza zużycie energii (elektrycznej, ciepła, paliwa) [MWh]

EF – oznacza wskaźnik emisji CO₂ [MgCO₂/MWh]

Ekwiwalent CO₂

Z gazów innych niż CO₂ w inwentaryzacji uwzględniono jedynie metan pochodzący z oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów. Dla pozostałych źródeł emisje gazów innych niż CO₂ zostały pominięte w inwentaryzacji, ze względu na ich niewielki udział w porównaniu z emisją CO₂.

W celu przedstawienia wielkości emisji gazów cieplarnianych innych niż CO₂ zastosowano (zgodnie z wytycznymi) przeliczniki oparte na potencjale globalnego ocieplenia dla poszczególnych gazów, opracowanego przez IPCC.

Tabela 15. Globalny potencjał ocieplenia gazów cieplarnianych (wg Second Assessment Report)

Gaz Cieplarniany	Potencjał Globalnego Ocieplenia [100 lat, CO _{2eq}]
CO ₂	1
CH ₄	21
N ₂ O	310
SF ₆	23900
PFC	8700
HFC	140 -11700 (w zależności od gazu)

źródło: United Nations Framework Convention on Climate Change

III.2.5. Bilans emisji

III.2.5.1. Rok 2010

Jako rok bazowy, czyli rok określający poziom odniesienia w zakresie wielkości emisji, przyjęto 2010 rok. Decyzję taką podjęto, ponieważ dla tego roku Aglomeracja dysponowała dużą ilością informacji pozwalających oszacować z dobrą dokładnością wielkość emisji. Podsumowanie emisji z obszaru Aglomeracji wskazano w Tabeli 16.

Tabela 16. Podsumowanie emisji CO₂ dla 2010 roku

Sektor emisji	Wielkość emisji [Mg CO ₂]
Samorząd budynki	16861
Samorząd pojazdy	4021
Samorząd - oświetlenie publiczne	6543
Społeczeństwo - sektor mieszkalny, usługowy i przemysłowy	543161
Społeczeństwo - sektor transportowy	161708
SUMA	732294

Sumaryczna, oszacowana wielkość emisji CO₂ ekwiwalentnego dla roku bazowego 2010 wynosi **732 294 Mg CO₂**. Wielkości emisji w roku bazowym w poszczególnych sektorach inwentaryzacji, jest zgodna z wytycznymi Porozumienia Burmistrzów. Największy udział w wielkości emisji przypada na sektor mieszkalny, usługowy i przemysłowy.

III.2.5.2. Rok 2013

W Tabeli 17 przedstawiono podsumowanie i krótką charakterystykę źródeł emisji w 2013 roku wraz z trendem zmian emisji pomiędzy rokiem bazowym a pośrednim.

Tabela 17. Podsumowanie emisji CO₂ dla 2013 roku

Sektor emisji	Wielkość emisji [Mg CO ₂]	Trend
Samorząd budynki	17879	6%
Samorząd pojazdy	5208	30%
Samorząd - oświetlenie publiczne	6427	-2%
Społeczeństwo - sektor mieszkalny, usługowy i przemysłowy	565406	4%
Społeczeństwo - sektor transportowy	181555	12%
SUMA	776474	6%

Sumaryczna, oszacowana wielkość emisji CO₂ ekwiwalentnego dla roku 2013 wynosi **776 474 CO₂**. Wielkości emisji w roku pośrednim w poszczególnych sektorach inwentaryzacji, została obliczona zgodnie z wytycznymi Porozumienia Burmistrzów. Największy udział w wielkości emisji przypada na sektor mieszkalny, usługowy i przemysłowy.

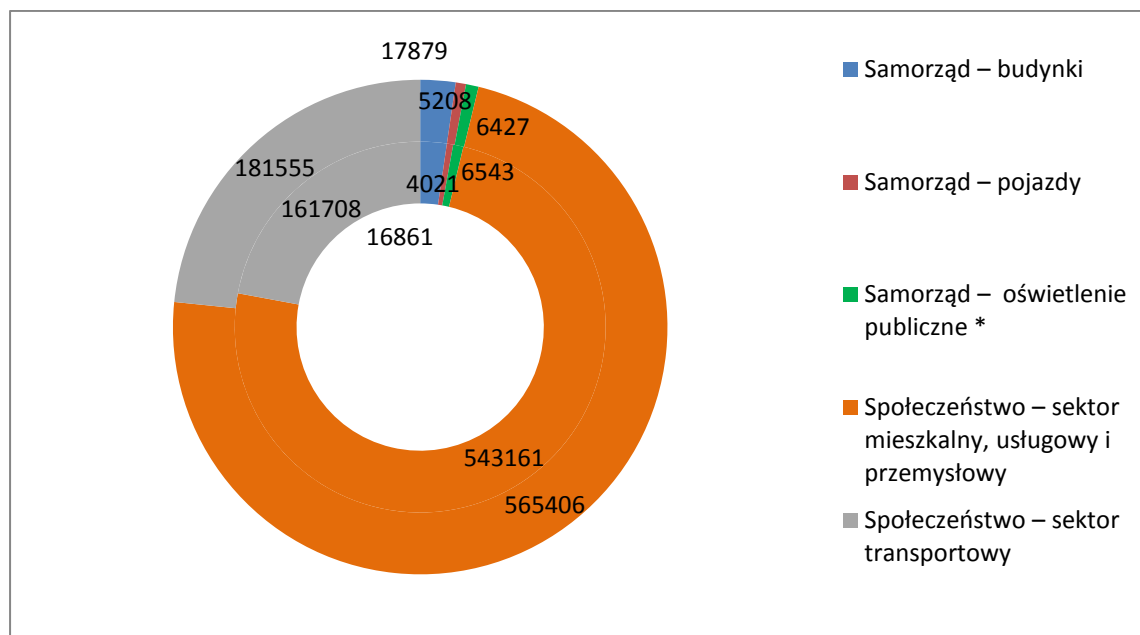
III.2.6. Podsumowanie inwentaryzacji emisji

Sumaryczna wielkość emisji i zużycia energii z obszaru aglomeracji z roku bazowego, którym jest rok 2010, posłuży wyznaczeniu celu redukcyjnego do roku 2020. Rok kontrolny 2013 służy określeniu kierunku, w jakim zmierza Aglomeracja oraz trendów zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych.

Emisje z całej Aglomeracji w porównaniu do roku 2010 wzrosły o ok. 6%. Największy wzrost procentowy emisji CO₂ odnotowano w sektorze pojazdów samorządowych. Spadek emisji CO₂

odnotowano w sektorze oświetlenia publicznego. Graficzne przedstawienie zmian udziału źródeł emisji przedstawiono na wykresie:

Wykres 1. Zmiana udziału poszczególnych źródeł emisji

Źródło: Opracowanie własne

III.3. PLANOWANE DZIAŁANIA DO ROKU 2020

III.3.1. Optymalizacja działań

Rozważane działania w zakresie obniżenia emisji CO₂ dotyczą różnych obszarów funkcjonowania OFAK i mogą przynieść różne efekty. Dokonując wyboru działań w związku z tworzeniem PZGE dla Aglomeracji Konińskiej należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- Które działania wybrać?
- Jakim/jakimi kryteriami się kierować?
- Czy można pogodzić sprzeczne wymagania np. maksymalizacja oszczędności energii przy minimalizacji nakładów inwestycyjnych?
- Czy istnieje zestaw obiektywnie najlepszych działań?
- Które działania będą najlepsze z uwzględnieniem posiadającej strategii?

Jako sposób wyboru działań w ramach PZGE przyjęto zastosowanie optymalizacji wielokryterialnej.

Zgodnie z definicją, optymalizacja wielokryterialna to dział badań operacyjnych zajmujący się wyznaczaniem optymalnej decyzji w przypadku, gdy występuje więcej niż jedno kryterium. Z każdym kryterium wiąże się funkcja celu.

Optymalizacja wielokryterialna występuje w wielu różnych dziedzinach: w projektowaniu produktu i procesu produkcji, finansów, projektowaniu samolotów, w przemyśle chemicznym, projektowaniu samochodów, wszędzie tam gdzie optymalne decyzje muszą być podjęte w obecności kompromisów pomiędzy dwoma lub więcej sprzecznymi celami. Przykładem wielokryterialnej optymalizacji jest maksymalizacja zysków i minimalizacji kosztów produktu, maksymalizacja wydajności przy ograniczaniu zużycia paliwa, czy też obniżenie masy urządzenia przy jednoczesnej maksymalizacji wytrzymałości poszczególnych jego komponentów.

Zadanie wielokryterialne będzie rozwiązywane metodą sumy ważonej, czyli poprzez sprowadzenie go do zadania jednokryterialnego dzięki nadaniu wag poszczególnym kryteriom cząstkowym. Suma wag powinna wynosić 1. Kolejne kroki obejmują:

- Przedstawienie listy rozważanych działań,
- Ustalenie kryteriów obowiązkowych i opcjonalnych,
- Ustalenie ograniczeń funkcji kryteriów,
- Wyznaczenie zbioru rozwiązań dopuszczalnych,
- Obliczenie wartości funkcji kryteriów dla wszystkich wariantów rozwiązań dopuszczalnych,
- Normalizacja wartości funkcji kryteriów,
- Określenie wartości wag dla zastosowanych kryteriów,
- Obliczenie sum ważonych dla rozwiązań dopuszczalnych,
- Wybór najbardziej efektywnego rozwiązania spośród rozwiązań dopuszczalnych.

W przypadku OFAK przyjęto następujące kryteria optymalizacji:

- Kryterium I: Oszczędność energii,
- Kryterium II: Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym,
- Kryterium III: Zmniejszenie emisji CO₂,
- Kryterium IV: Przedsięwzięcie umieszczone w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Minimalizacja kosztów inwestycyjnych, (0 – nie zapisane, 1- zapisane),
- Kryterium V: Zapewniony poziom finansowania przedsięwzięcia wyrażony w % (0-100%).

Każdemu kryterium przypisano wagi z przedziału (0-1) Przy czym suma wag tych kryteriów musi wynosić 1, oraz żadna z wag odpowiadających tym kryteriom nie może być równa 0.

- kryterium I: $w_1 = 0,1$;
- kryterium II: $w_2 = 0,1$;
- kryterium III: $w_3 = 0,3$;
- kryterium IV: $w_4 = 0,3$;
- kryterium V: $w_5 = 0,2$.

Optymalizacja wielokryterialna w planowaniu energetycznym – podsumowanie:

- oceny w rankingu wariantów (rozwiązań) zależą od przyjętych kryteriów oraz ich wag,
- różne wagi prowadzą do różnych wyników dla takich samych kryteriów,
- wszystkie JST obowiązują 3 kryteria związane z Polityką Energetyczną Państwa,
- kryteria dotyczące rozwoju JST oraz wagi dla wszystkich kryteriów ustalone są przez decydenta, z wyjątkiem kryteriów ustalanych na wyższym poziomie administracyjnym (krajowym, regionalnym, lokalnym),
- kryteria oraz ich wagi nie są obiektywnym odbiciem rzeczywistości, lecz odzwierciedlają preferencje decydenta,
- nie wiadomo, które rozwiązanie jest obiektywnie najlepsze,
- oceny pokazują, które rozwiązania są lepsze w sensie przyjętych kryteriów i wybranego meta kryterium.

Na potrzeby zastosowania optymalizacji wielokryterialnej do wyboru przedsięwzięć do PZGE dla OFAK stosuje się metakryterium sumy ważonej, a zatem pokazujemy, który wariant jest najlepszy dla wybranych wag, przy czym suma wag = 1 oraz wagi odnośnie kryteriów obowiązkowych spełniają zadane warunki.

III.3.2. Krótkoterminowe i średnioterminowe działania oraz zadania

Obszar 1. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie wykorzystania energii odnawialnej oraz innych alternatywnych źródeł energii, służące ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych szkodliwych zanieczyszczeń. Do odnawialnych źródeł energii zaliczamy głównie formy energii niebazujące na surowcach kopalnych (węgiel kamienny i brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny). Należą do nich przede wszystkim: technologie słoneczne (grzewcze, fotowoltaiczne i kombinowane), turbiny wiatrowe, urządzenia do gazyfikacji biomasy, biogazownie rolnicze i wysypiskowe, energia geotermalna, energia cieków wodnych i pływów oceanicznych, czyste technologie węglowe. Ze względu na szybki rozwój technologii lista dostępnych i wykorzystywanych technologii jest otwarta.

Obszar 2. Efektywna produkcja, dystrybucja i wykorzystanie energii

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie efektywnej produkcji i dystrybucji energii służące ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń.

Pierwszym z kluczowych dla OFAK projektów w tym obszarze jest budowa spalarni odpadów będącej jednocześnie nowym źródłem energii dla systemu ciepłowniczego. Szczegóły tego działania zostały opisane w obszarze 6 dotyczącym gospodarki odpadami.

Drugim z kluczowych dla OFAK projektów w tym obszarze jest modernizacja systemu ciepłowniczego.

Obszar 3. Ograniczanie emisji w budynkach

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie podnoszenia efektywności wykorzystania i produkcji energii w budynkach służące ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń.

Priorytety i działania tego obszaru są inspirowane dyrektywą EPBD (Energy Performance of Buildings Directive) 2002/91/EC Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej, z 16 grudnia 2002 r., dotyczącą charakterystyki energetycznej budynków. Celem dyrektywy jest stymulacja wzrostu efektywności energetycznej budynków, które są odpowiedzialne za istotną część zapotrzebowania energetycznego krajów UE, mającego bezpośrednie przełożenie na emisję gazów cieplarnianych.

Budynki są odpowiedzialne za 40% konsumpcji energii i tym samym są jednym z większych emitorów gazów cieplarnianych. Działania zmierzające do zmniejszenia zapotrzebowania energetycznego budynków przez zwiększenie efektywności czy oszczędzanie, są bardzo istotne. Działania opierają się na podniesieniu efektywności wykorzystywania energii przez budynki, które podlegają pod Urząd Miasta. Budynki szkół, szpitali, budynki administracyjne i inne, mają ogromny potencjał oszczędności zużywanej energii cieplnej, poprzez odpowiednią izolację termiczną.

Obszar 4. Niskoemisyjny transport

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie transportu publicznego, prywatnego, rowerowego a także zrównoważonej mobilności mieszkańców, służące ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń do powietrza oraz służące poprawie efektywności energetycznej w sektorze transportu. Działania i priorytety zawarte w tym obszarze są odpowiedzią na negatywne zjawiska komunikacyjne oraz środowiskowe takie jak:

- nadmierne obciążenie dróg w centrum miasta przez ruch wewnętrzny a także generowany przez mieszkańców sąsiednich miejscowości i gmin oraz tranzyt;
- bardzo wysoki wzrost udziału transportu prywatnego w bilansie transportowym na terenie miasta;
- tworzenie się stref na terenie miasta, gdzie niemal codziennie powstają zatory uliczne;
- emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych przez pojazdy transportu prywatnego.

Obszar 5. Gospodarka odpadami

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie odzysku oraz recyklingu odpadów. Odzysk polega na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części jak również na odzyskaniu z odpadów substancji, materiałów, energii. Recykling jest formą odzysku i polega na powtórny przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w celu uzyskania substancji lub materiałów, które można ponownie wykorzystać. Do recyklingu zaliczamy m.in. kompostowanie.

Obszar 6. Gospodarka wodno-ściekowa

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie wykorzystania odpadów ściekowych na cele energetyczne w celu ograniczania emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń. Ponadto realizacja tych priorytetów i działań przyczyni się do ochrony zasobów wodnych, nieproporcjonalnego, nadmiernego zużycia wody oraz emisji ścieków.

Obszar 7. Wykorzystanie energooszczędnych technologii oświetleniowych

W ramach obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie zastosowania energooszczędnych technologii oświetleniowych w oświetleniu ulicznym, parkowym, iluminacji obiektów oraz oświetleniu wewnętrznym. Zastosowanie energooszczędnych rozwiązań technologicznych w zakresie oświetlenia przyczynia się bezpośrednio do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz służy poprawie efektywności energetycznej. Działania i priorytety zawarte w tym obszarze realizują potrzeby Gmin i Miast zrzeszonych w OFAK w zakresie:

- poprawy efektywności energetycznej stosowanych technologii oświetleniowych,
- optymalizacji rocznego czasu świecenia źródeł światła,
- zwiększającego się zapotrzebowania na nowe punkty świetlne,
- trudności oraz kosztów formalno-prawnych w zakresie rozbudowy sieci elektroenergetycznej.

Obszar 8. Informacja i Edukacja

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie informacji i edukacji Instytucji rządowych, partnerów gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności z efektywności energetycznej i Odnawialnych Źródeł Energii w celu wykształcania pozytywnych nawyków korzystania z energii, wykorzystania energii odnawialnej oraz innych alternatywnych źródeł energii, służące ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie informacji i edukacji jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, partnerów gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności, organów prowadzących placówki edukacyjne a także innych podmiotów. Działania informacyjno-edukacyjne powinny obejmować obszary: poprawy efektywności energetycznej, ograniczania emisji GHG i innych

zanieczyszczeń do powietrza, zrównoważonej mobilności oraz promocję odnawialnych źródeł energii. Efektem działań powinno być wykształcenie pozytywnych nawyków w wyżej wymienionych obszarach.

Obszar 9. Gospodarka przestrzenna

Obszar ten polega na strategicznym planowaniu przestrzennym OFAK. Podczas ustalania planu przestrzennego bierze się pod uwagę możliwości ograniczenia zużycia energii poprzez ustalenie optymalnych węzłów komunikacyjnych oraz lokalizacji niektórych obiektów, odpowiednie ustalenia dotyczące dostawy mediów oraz gospodarki odpadami.

W ramach tego obszaru ujęte są priorytety i działania w zakresie przestrzennego planowania OFAK. Podczas procesu planowania przestrzennego, należy wziąć pod uwagę możliwości ograniczenia zużycia energii poprzez, przykładowo: ustalenie optymalnych węzłów komunikacyjnych, lokalizacji nowych obiektów, które będą generować ruch (np.: budynki oświaty, budynki służby zdrowia itd.), odpowiednie ustalenia dotyczące dostawy mediów oraz gospodarki odpadami.

Obszar 10. Administracja i inne

Realizacja dokumentu PGN podlega władzom gminy. Zadania wynikające z Planu są przypisane poszczególnym jednostkom podległym władzom gmin, a także interesariuszom zewnętrznym. Ponieważ Plan jest przekrojowy i obejmuje wiele dziedzin funkcjonowania OFAK konieczna jest jego skuteczna koordynacja oraz monitoring realizacji.

III.3.3. Zestawienie priorytetów i działań w poszczególnych obszarach

Obszar	Priorytet	Działanie
Obszar 1. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii	Priorytet 1.1. Programy oceny zasobów źródeł odnawialnych wraz z budową punktów pomiarowych, tworzenie opracowań i raportów	W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym, które mają na celu analizę możliwości i stworzenie koncepcji wykorzystania odnawialnych źródeł energii w mieście. Zalicza się tutaj: prace studialne, badawczo-rozwojowe, plany i programy. Celem realizacji działań w tym priorytecie jest określenie zasobów energii odnawialnej możliwych do eksploatacji w Obszarze Funkcjonalnym Aglomeracji Konińskiej. Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą pośrednio przyczyniać się do wzrostu wykorzystania OZE i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.
	Priorytet 1.2. Instalacja Odnawialnych Źródeł Energii w budynkach użyteczności publicznej	W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu zwiększenie udziału instalacji OZE w przygotowaniu ciepłej wody użytkowej, a także na cele ogrzewania pomieszczeń oraz produkcji energii elektrycznej w obiektach użyteczności publicznej. Działanie obejmuje swoim zakresem montaż i uruchomienie instalacji kolektorów słonecznych, systemów fotowoltaicznych, pomp ciepła, kotłów na biomasę (wykorzystujących jako paliwo słomę, zrębki, pelet i inne), małych biogazowni, które będą wykorzystywane w obiektach użyteczności publicznej powiatu oraz Gmin i Miast OFAK.

		<p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE. Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą bezpośrednio przyczyniać się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
	<p>Priorytet 1.3. Budowa i rozbudowa instalacji energetyki słonecznej (kolektory słoneczne, systemy fotowoltaiczne i inne)</p>	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu wykonanie prac projektowych, budowę i rozbudowę instalacji urządzeń z zakresu urządzeń energetyki słonecznej (m.in. kolektory słoneczne i systemy fotowoltaiczne) odpowiedzialnych za przygotowanie ciepłej wody użytkowej oraz produkcję energii elektrycznej na obszarze powiatu oraz Gmin i Miast OFAK.</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem fazę projektową wraz z analizą efektywności ekonomicznej realizacji inwestycji, a także montaż i uruchomienie instalacji kolektorów słonecznych, systemów fotowoltaicznych wraz z niezbędną infrastrukturą (konstrukcja nośna, pompy obiegowe, zasobniki i magazyny energii, glikol, okablowanie itd.).</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p> <p>Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą bezpośrednio przyczyniać się do wzrostu wykorzystania OZE i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
	<p>Priorytet 1.4. Budowa i rozbudowa instalacji wykorzystujących geotermię płytką i głęboką</p>	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu wykonanie prac projektowych, budowę i rozbudowę instalacji urządzeń z zakresu energetyki geotermalnej (niskotemperaturowej i wysokotemperaturowej) na cele przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz produkcji energii elektrycznej na obszarze powiatu oraz Gmin i Miast OFAK.</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem fazę projektową wraz z analizą efektywności ekonomicznej realizacji inwestycji, a także montaż i uruchomienie instalacji pomp ciepła, instalacji geotermicznych cieplnych oraz wytwarzających energię elektryczną. W zakres priorytetu wchodzi również budowa instalacji na cele balneoterapii i rekreacji (basen termalne).</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p> <p>Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu</p>

		będą bezpośrednio przyczyniać się do ograniczenia emisji GHG.
	Priorytet 1.5. Budowa i rozbudowa instalacji wykorzystujących biomasę	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu wykonanie prac projektowych, budowę i rozbudowę instalacji urządzeń przetwarzającej biomasę na cele energetyczne na obszarze powiatu oraz Gmin i Miast OFAK.</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem fazę projektową wraz z analizą efektywności ekonomicznej realizacji inwestycji, a następnie montaż i uruchomienie instalacji wykorzystujących biomasę, w tym kotłów do spalania biomasy oraz instalacji do zgazyfikowania biomasy.</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii cieplnej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p> <p>Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą bezpośrednio przyczyniać się do ograniczenia emisji GHG.</p>
	Priorytet 1.6. Budowa i rozbudowa biogazowni	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu wykonanie prac projektowych, budowę i rozbudowę instalacji urządzeń z zakresu przetwarzania i wykorzystania biogazu (pochodzenia rolniczego i wysypiskowego) na cele energetyczne na obszarze powiatu oraz Gmin i Miast OFAK</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem fazę projektową wraz z analizą efektywności ekonomicznej realizacji inwestycji oraz budowę, montaż i uruchomienie instalacji biogazowych oraz niezbędnej infrastruktury towarzyszącej.</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p> <p>Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą bezpośrednio przyczyniać się do ograniczenia emisji GHG.</p>
	Priorytet 1.7. Budowa i rozbudowa systemów magazynowania energii cieplnej i energii elektrycznej	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu wykonanie prac projektowych, budowę i rozbudowę systemów magazynowania energii cieplnej i energii elektrycznej na obszarze powiatu oraz Gmin i Miast OFAK.</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem fazę projektową wraz z analizą efektywności ekonomicznej realizacji inwestycji, a także budowę, montaż i rozbudowę</p>

		<p>systemów magazynowania energii cieplnej i elektrycznej.</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest bezpośrednio zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego przez zwiększenie szybko dostępnych i dyspozycyjnych zasobów energii w obszarze gminy oraz pośrednio dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p> <p>Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą pośrednio przyczyniać się do ograniczenia emisji GHG.</p>
	<p>Priorytet 1.8. Zapewnienie warunków prawnych do budowy lokalnych źródeł wytwarzania energii</p>	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze nie inwestycyjnym, które mają na celu przygotowanie lokalnych warunków prawnych ułatwiających rozwój inwestycji w technologie OZE w Gminach i Miastach OFAK.</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem: przygotowanie projektów zmian w istniejących dokumentach (m.in. MPZP), programy oceny wprowadzenia zmian.</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest budowa mechanizmów prawnych, które usprawnią proces dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p>
	<p>Priorytet 1.9. Stworzenie mechanizmów organizacyjnych i finansowych wspierających rozwój Odnawialnych Źródeł Energii</p>	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze nie inwestycyjnym, które mają na celu stworzenie mechanizmów organizacyjnych w strukturach gminnych oraz zapewnienie środków budżetowych i poza budżetowych przyczyniających się do rozwoju OZE.</p> <p>Działanie obejmuje swoim zakresem stworzenie jednostki organizacyjnej w strukturach miejskich odpowiedzialnej za działania związane z odnawialnymi źródłami energii oraz pozyskiwania środków finansowych na jej rozwój, przygotowanie planów rozwoju odnawialnych źródeł energii w obszarze gminy, tworzenie lokalnych programów wsparcia finansowego dofinansowujących montaż OZE na obiektach gminnych oraz budynkach prywatnych w obszarze Miasta. W kompetencjach tej jednostki będzie również wyszukiwanie i zgłaszanie miasta do m.in. programów europejskich promujących OZE.</p>
	<p>Priorytet 1.10. Budowa i rozbudowa innych dostępnych technologii instalacji</p>	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane wszystkie działania o charakterze inwestycyjnym, które mają na celu wykonanie prac projektowych, budowę i rozbudowę instalacji urządzeń z zakresu instalacji biogazowych na cele produkcji energii elektrycznej, ciepła oraz chłodu.</p>

	wykorzystujących alternatywne źródła energii oraz ciepło odpadowe	<p>Działanie obejmuje swoim zakresem fazę projektową wraz z analizą efektywności ekonomicznej realizacji inwestycji, a także montaż i uruchomienie instalacji biogazowej.</p> <p>Celem realizacji przedsięwzięć w tym priorytecie jest dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej oraz wzrost wytwarzania energii w OZE.</p> <p>Wszystkie realizowane działania w ramach tego priorytetu będą pośrednio przyczyniać się do ograniczenia emisji GHG.</p>
Obszar 2. Efektywna produkcja, dystrybucja i wykorzystanie energii	Priorytet 2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów energetycznych	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane działania o charakterze inwestycyjnym, nakierowane na budowę, rozbudowę lub modernizację systemów energetycznych (system elektroenergetyczny, ciepłowniczy, gazowniczy).</p> <p>Do prac w ramach tego priorytetu zalicza się przede wszystkim prace projektowe, budowlane i wykonawcze, niezbędne do realizacji zamierzonych celów.</p> <p>Realizacja zadań z tego zakresu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, ilości ciepłościągów na preizolowanych, udziału ciepła sieciowego w bilansie energetycznym miasta, efektywności energetycznej, wykorzystania alternatywnych źródeł energii i obniżenia emisji gazów cieplarnianych w mieście.</p>
Obszar 3. Ograniczenie emisji w budynkach	Priorytet 3.1. Budowa i modernizacja budynków miejskich oraz sektora mieszkaniowego z uwzględnieniem wysokich wymogów efektywności energetycznej i zastosowanie OZE	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane działania o charakterze inwestycyjnym, nakierowane na budowę, rozbudowę lub modernizację systemów energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i w budynkach mieszkalnych komunalnych i niekomunalnych (system elektroenergetyczny, ciepłowniczy, gazowniczy).</p> <p>Do prac w ramach tego priorytetu zalicza się przede wszystkim prace projektowe, budowlane i wykonawcze, niezbędne do realizacji zamierzonych celów. W zakres realizowanych prac będą wchodzić przede wszystkim termomodernizacje budynków poprzez działania mające na celu poprawę właściwości izolacyjnych budynku (izolacja przegród granic bilansowych budynku, modernizacja stolarki okiennej-drzwiowej, stosowanie automatyki pogodowej itp.) i wykorzystanie energii ciepłej powietrza wentylacyjnego (rekuperacja ciepła).</p> <p>Realizacja zadań z tego zakresu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej, wykorzystania alternatywnych źródeł energii i obniżenia emisji gazów cieplarnianych w mieście.</p>
	Priorytet 3.2. Wdrażanie środków poprawy	W ramach priorytetu mogą być realizowane działania o charakterze niskonakładowym, nakierowane na ograniczenie zużycia energii w budynkach. Są to zadania

	<p>efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej</p>	<p>głównie o charakterze organizacyjnym, a także związane z wymianą wyposażenia budynków.</p> <p>W zakres realizowanych prac będą wchodzić przede wszystkim: monitoring zużycia energii elektrycznej i ciepłej wraz z opracowaniem systemów informatycznych tworzących bazy danych pomiarowych; montaż automatyki oświetleniowej; wymiana wyposażenia budynków na energooszczędne; realizacja audytów energetycznych (wyniki audytów posłużą do planowania realizacji działań z zakresu efektywności energetycznej i wykorzystania OZE); zastosowanie energooszczędnego oświetlenia do oświetlania wnętrza budynku oraz obszarów otaczających budynek, wymiana wyposażenia na energooszczędne.</p> <p>Realizacja zadań z tego zakresu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej, wykorzystania OZE i obniżenia emisji GHG w mieście.</p>
	<p>Priorytet 3.3. Wsparcie mieszkańców w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków i ograniczania emisji</p>	<p>W ramach priorytetu mogą być realizowane działania o charakterze inwestycyjnym, nakierowane na modernizację istniejącej infrastruktury (źródło energii, system dystrybucji) mieszkańców miasta.</p> <p>Do prac w ramach tego priorytetu zaliczymy przede wszystkim prace projektowe, budowlane i wykonawcze, niezbędne do realizacji zamierzonych celów. W zakres realizowanych prac będą wchodzić przede wszystkim dotacje do: wymiany indywidualnych źródeł ciepła na efektywniejsze, instalacji OZE i kompleksowych termomodernizacji. Termomodernizacje budynków będą prowadzić przede wszystkim do poprawy właściwości izolacyjnych budynku (izolacja przegród granic bilansowych budynku, modernizacja stolarki okiennodrzwiowej, stosowanie automatyki pogodowej itp.), wykorzystania energii ciepłej powietrza wentylacyjnego (rekuperacja ciepła) i OZE.</p> <p>W wyniku realizacji zadań z tego zakresu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej, wykorzystania alternatywnych źródeł energii i obniżenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
	<p>Priorytet 3.4. Realizacja zapisów Programu ochrony powietrza</p>	<p>Program ochrony powietrza to dokument wynikający z Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, który ma na celu wprowadzenie działań poprawiających jakość powietrza w mieście.</p>
<p>Obszar 4. Niskoemisyjny transport</p>	<p>Priorytet 4.1. Wymiana pojazdów komunikacji publicznej oraz</p>	<p>W ramach priorytetu realizowane będą przede wszystkim działania o charakterze inwestycyjnym, które będą polegać na zastąpieniu pojazdów kołowych napędzanych tradycyjnymi paliwami płynnymi, pojazdami</p>

<p>pojazdów jednostek miejskich na niskoemisyjne</p>	<p>niskoemisyjnymi (hybrydowymi, elektrycznymi, zasilanymi biopaliwami lub gazem oraz innymi alternatywnymi paliwami) jak również budowie stacji ładowania tych pojazdów. Innym rodzajem działań jest wymiana starych pojazdów na nowe spełniające bardziej restrykcyjne standardy emisyjno-środowiskowe (obecnie najbardziej restrykcyjną normą emisji spalin jest norma EURO VI, obowiązująca od 31.12.2013 r.). Kolejną grupą działań może być wprowadzenie na obszarze miasta komunikacji tramwajowej, a jednocześnie zwiększenie efektywności energetycznej pojazdów szynowych, przykładowo poprzez stosowanie urządzeń ograniczających i odzyskujących energię hamowania.</p> <p>Działania zawarte w priorytecie 4.1. mają bezpośrednio przyczynić się do ograniczenia emisji GHG z sektora transportu, wzrostu udziału komunikacji publicznej w bilansie transportowym miasta, poprawy jakości floty pojazdów kołowych i szynowych oraz poprawie bezpieczeństwa i jakości podróżowania środkami transportu publicznego.</p> <p>Wskaźniki rezultatu dla priorytetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie zużycia energii i ograniczenie emisji CO₂ ekwiwalentnego [Mg CO₂e/rok] w sektorze transportu (zarówno prywatnego i publicznego), • spadek energochłonności transportu miejskiego [kWh/wozokilometr], • wzrost udziału transportu publicznego w bilansie transportowym miasta [%], • wzrost średniej prędkości przejazdowej pojazdów komunikacji miejskiej kołowych i szynowych [średnia prędkość km/h].
<p>Priorytet 4.2. Rozbudowa i modernizacja sieci transportu publicznego</p>	<p>W ramach priorytetu realizowane będą przede wszystkim działania o charakterze inwestycyjnym, które będą polegać na modernizacji istniejącej infrastruktury tramwajowej a także na rozbudowie sieci (włączając w to budowę nowych torowisk wraz z trakcją, zajezdnie i inne elementy infrastruktury szynowej) jak również infrastrukturę służącą przemieszczaniu się kołowych pojazdów komunikacji miejskiej m.in.: umieszczanie nowych i renowacja istniejących przystanków, wydzielanie buspasów – w tym wdrażanie systemów BRT, wydzielanie zatoczek dla autobusów oraz tworzenie innych udogodnień infrastrukturalnych). Działania dotyczące pojazdów szynowych mogą obejmować także rozwój i modernizację infrastruktury kolejowej, przykładowo w ramach kolei aglomeracyjnej czy tworzeniu rozwiązań dwusystemowych (tramwaj korzystający z torów kolejowych).</p> <p>Działania zawarte w priorytecie 4.2. mają bezpośrednio</p>

		<p>przyczyniać się do ograniczenia emisji GHG z sektora transportu, wzrostu udziału komunikacji publicznej w bilansie transportowym miasta, poprawy jakości floty pojazdów kołowych i szynowych oraz poprawie bezpieczeństwa i jakości podróżowania środkami transportu publicznego.</p> <p>Wskaźniki rezultatu dla priorytetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie zużycia energii i ograniczenie emisji CO₂ ekwiwalentnego [Mg CO₂e/rok] w sektorze transportu (zarówno prywatnego i publicznego), • spadek energochłonności transportu miejskiego [kWh/wozokilometr], • wzrost udziału transportu publicznego w bilansie transportowym miasta [%], • wzrost średniej prędkości przejazdowej pojazdów komunikacji miejskiej kołowych i szynowych [średnia prędkość km/h].
	<p>Priorytet 4.3. Zrównoważona mobilność mieszkańców</p>	<p>W ramach priorytetu realizowane będą zarówno działania o charakterze inwestycyjnym, jak i nieinwestycyjnym. Pośród działań „twardych” wyróżnić należy m.in. stworzenie sieci parkingów P&R (park&ride) oraz uruchomienie miejskiej wypożyczalni samochodów „car-sharing” (samochody mogą być napędzane energią elektryczną lub alternatywnymi paliwami). Priorytet uwzględnia również podróże piesze, jako istotny element zrównoważonej mobilności. Przykładowe działania, które można podjąć obejmują m.in. rozbudowę sieci chodników w mieście oraz modernizację istniejących nawierzchni chodników, z uwzględnieniem przejść dla pieszych z właściwym oznakowaniem i oświetleniem (mogącym wykorzystywać odnawialne źródła energii) czy tworzenie stref wyłącznie dla ruchu pieszego (w tym wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań zwiększających poziom bezpieczeństwa pieszych jako „niechronionych” uczestników ruchu drogowego) i dobrego skomunikowania pomiędzy generatorami i celami podróży.</p> <p>Dużą grupę działań stanowić będzie sektor transportu rowerowego, gdzie szczególny nacisk należy położyć na: rozwój infrastruktury rowerowej poprzez m.in. stworzenie systemu roweru publicznego, rozbudowę miejskiej sieci wygodnych i bezpiecznych parkingów rowerowych wyposażonych w stojaki „U-kształtne”, budowę wiat i zamykanych boksów, budowę systemu monitoringu (w tym objęcie monitoringiem miejskim), budowę punktów obsługi rowerów – stacje z możliwością wykonania podstawowych prac naprawczych, rozbudowę ścieżek rowerowych dążąc do zapewnienia ciągłości tras i budowę parkingów B&R (bike&ride) przeznaczonych głównie dla mieszkańców okolicznych gmin, gdzie będą</p>

		<p>przesiadać się na rower w celu pokonywania ostatniego odcinka drogi np. do miejsca pracy czy nauki.</p> <p>Działaniami nieinwestycyjnymi będą przykładowo: promocja roweru jako zrównoważonego środka mobilności, tworzenie map i planów ułatwiających komunikację, promowanie przez przedsiębiorstwa wśród swoich pracowników roweru jako możliwości dojazdu do pracy.</p> <p>Miejska sieć komunikacji rowerowej powinna spełniać 5 wymogów w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spójności – sieć ścieżek rowerowych musi być planowana tak by przebiegała przez najważniejsze turystycznie miejsca, infrastruktura towarzysząca powinna obejmować wszystkie odcinki sieci ścieżek, ścieżki rowerowe Miasta powinny łączyć się ze ścieżkami rowerowymi miejscowości ościennych, • bezpośredniości – projektowane ścieżki powinny uwzględniać możliwość łatwego i szybkiego włączenia się z każdego miejsca miasta, a wyznaczony „bufor włączenia do ruchu rowerowego” powinien mieć długość mniejszą niż 150 m; w przypadku braku możliwości bezpośredniego dostępu do ścieżek rowerowych rowerzyści będą korzystać z pobocza jezdni oraz chodników dla ruchu pieszych, • bezpieczeństwa – układ ścieżek rowerowych powinien gwarantować bezpieczeństwo w zakresie przemieszczania się, które polega na przyjęciu wersji o minimalnej możliwości interakcji rowerzystów z pozostałymi uczestnikami ruchu drogowego i pieszego, wyznaczenia i oznakowania stref konfliktowych; zapewnienia właściwej szerokości pasa trasy rowerowej dla ruchu rowerowego dwukierunkowego; bezpieczeństwo obejmuje również zapewnienie odpowiedniego zaplecza w zakresie infrastruktury – oświetlenia, dostępu do punktów naprawczo-medycznych, wiat ochronnych (uziemionych obiektów zabezpieczających przed intensywnymi opadami deszczu oraz wyładowaniami atmosferycznymi) wyposażonych w ławki oraz punkty zakupu pokarmów i napojów, • atrakcyjności – przez atrakcyjność ścieżek rowerowych powinno się rozumieć przede właściwe wyznaczenie projektowanej sieci ścieżek, tak by zapewniała możliwość dostępu do głównych atrakcji turystycznych regionu przeznaczonych dla różnych grup wiekowych rowerzystów (np. tworzenie „bike park extreme”-
--	--	--

		<p>tras dla rowerów wyczynowych z wzniesieniami oraz innymi utrudnieniami terenowymi; tworzenie „bike park young” – układu zamkniętych ścieżek rowerowych dla najmłodszych z znakami drogowymi na których zdawaliby testy praktyczne z egzaminu na kartę rowerową),</p> <ul style="list-style-type: none"> wygody – wygodne ścieżki rowerowe to takie, które pozwalają zaplanować przebieg trasy w układzie wyboru atrakcji i czasu przejazdu – wymagania te pozwoli spełnić właściwie przygotowana mapa w formie aplikacji na urządzenia mobilne oraz zapewnienie łatwego dostępu do niej dla potencjalnych użytkowników ; ponadto wygoda znajduje również swoje uzasadnienie w zapewnieniu właściwych warunków dla miejsc postoju i uwzględniających wymogi różnych grup wiekowych. <p>W celu prowadzenia skutecznej polityki zrównoważonej mobilności możliwy jest do wdrożenia system monitoringu i badań efektów wprowadzenia polityki mobilności. Opracowana metoda powinna być tania oraz niekłopotliwa dla mieszkańców. Ewaluacja może następować co roku. Ocenie powinny być poddawane wskaźniki i efekty realizacji polityki.</p> <p>W ramach tego priorytetu możliwy do implementacji jest system zachęt dla osób dojeżdżających do pracy transportem prywatnym w celu zmiany nawyków transportowych.</p> <p>Działania zawarte w priorytecie 4.3. mają bezpośrednio przyczynić się do ograniczenia emisji GHG z sektora transportu, wzrostu udziału roweru oraz ruchu pieszego w bilansie transportowym miasta, tworzenia nowej i poprawy jakości obecnie istniejącej infrastruktury rowerowej, promocji zrównoważonych rozwiązań transportowych oraz zmiany transportowych nawyków mieszkańców.</p> <p>Wskaźniki rezultatu dla priorytetu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ograniczenie zużycia energii i ograniczenie emisji CO₂ ekwiwalentnego [Mg CO₂e/rok] w sektorze transportu (zarówno prywatnego i publicznego), wzrost udziału pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami w bilansie transportowym miasta [%], wzrost udziału transportu rowerowego w bilansie transportowym miasta [%], wzrost udziału ruchu pieszego w bilansie transportowym miasta [%].
--	--	--